

1 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Sven-Erik Österberg* (s) avsat sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Lars Lilja* som suppleant i EU-nämnden.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden

Lars Lilja (s)

3 § Ledigheter

Förste vice talmannen meddelade att *Anna Kinberg Batra* (m) anmält ändrat slutdatum för sin föräldraledighet från den 13 april till den 11 april.

Förste vice talmannen meddelade att *Johan Linander* (c) ansökt om föräldraledighet under tiden den 26 januari–13 maj.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Mildred Thulin* (c) skulle tjänstgöra som ersättare för *Johan Linander*.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:195

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:195 Kvinnor i arbetslivet
av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 1 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 januari 2007

Justitiedepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2006/07:209

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:209 Åtgärder för att skollagen även ska gälla
fritids

av Mats Pertoft (mp)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 15 januari 2007

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund (fp)

Enligt uppdrag

Bertil Östberg

Statssekreterare

Interpellation 2006/07:211

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:211 Äldres och funktionshindrades boende-
kostnader

av Lars Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som ej kan ändras.

Stockholm den 19 januari 2007

Finansdepartementet

Mats Odell

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:217 Livsmedelskontrollen på restauranger
av Osama Ali Maher (m)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 13 februari 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 24 januari 2007

Jordbruksdepartementet

Eskil Erlandsson (c)

Enligt uppdrag

Anders Perklev

Expeditions- och rättschef

5 § Svar på interpellationerna 2006/07:216 och 220 om konkurrensneutralitet vid upphandling av Gotlandstrafiken

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Claes-Göran Brandin har frågat mig vad jag avser att göra åt att svenska rederier inte har likvärdiga förutsättningar att konkurrera vid upphandling av inrikes färjetrafik som de utländska rederierna.

Krister Örnfjäder har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag är beredd att vidta för att svenska rederier ska få samma villkor som utländska konkurrenter vid upphandling av Gotlandstrafiken.

Som jag uttryckt i tidigare svar på frågor om sjöfartsstöd så delar jag uppfattningen om vikten av konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska rederier. Det förhållande som Krister Örnfjäder och Claes-Göran Brandin pekar på har också bekymrat mig. Trots att de ojämlika konkurrensvillkoren varit kända sedan länge agerade inte den tidigare regeringen för att skapa just konkurrensneutralitet.

Förslag till ändring i gällande förordning om sjöfartsstöd i syfte att jämställa konkurrensvillkoren för svenska rederier anmälde till EU-kommissionen under hösten 2006. Förslaget till ändring innebär att stöd även kommer att få lämnas för svenskegistrerade last- och passagerarfartyg som inte huvudsakligen används i utrikestrafik av betydelse för den svenska utrikeshandeln eller den svenska tjänsteexporten. En förutsättning är att sökanden kan redogöra för att det är troligt att fartyget kommer att arbeta i internationell konkurrens.

I det anmälda förslaget gjordes dock ett undantag för offentligt upphandlad trafik. Med hänsyn till att upphandlingen av Gotlandstrafiken varit pågående, har regeringen behövt överväga förändringar rörande sjöfartsstödet med största varsamhet.

Möjligheten att utvidga stödmöjligheterna till att även omfatta upphandlad trafik har undersökts och resultatet är att regeringen den 18 januari i år beslutat om en ändring i förordning om sjöfartsstöd. Innebörden av förändringen är att även statligt upphandlad inrikestrafik ska kunna omfattas av sjöfartsstöd. Denna förändring i förordningen om sjöfartsstöd har anmälts till EU-kommissionen och kommer, under förutsättning att kommissionen godkänner den, att träda i kraft från den 1 januari 2009.

Det är glädjande att vi genom de förändringar som nu görs har fått ett regelverk som just ger likvärdiga och rättvisa förutsättningar för den svenska rederinäringen.

Anf. 2 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation om upphandling av Gotlandstrafiken. Det är en fråga som just i dag är hög-aktuell eftersom anbudsförfarandet gick ut i går. Det är en fråga som engagerat både gotlänningar och boende på fastlandet.

Anledningen till att jag och mitt parti har engagerat oss i frågan är att det inte kan vara rimligt att svenska rederier ska ha sämre villkor än rederier från andra länder. Jag kan inte tolka ministerns negativa svar på Rolf Nilssons fråga på annat sätt. Svaret på Krister Örnfjäders fråga till ministern vara bara ett stort kanske.

Jag måste ställa mig frågan: Har Centern, som har upplevts stå upp för sjöfartsstödet, bytt sida? Kan det vara så att Centern även i denna fråga tagit på sig de tidigare Moderaternas negativa syn när det gäller sjöfartsstödet och på det viset ställer svenska rederier och svenskt man-skap utanför tävlan om Gotlandstrafiken?

I propositionen till riksdagen från den socialdemokratiska regeringen fanns det en skrivning om Gotland. Där förutskickades att om utländska rederier konkurrerar om Gotlandstrafiken kan det bli aktuellt att inordna även den nationella färjetrafiken i stödordningen. Vid en ny upphandling av denna trafik måste olika anbudsgivare kunna bedömas utifrån likvär-diga konkurrensförutsättningar. Detta står alltså i den nu gällande rederi-stödsförordningen. Det vore kanske bra om ministern plockade fram den propositionen från hyllan på departementet.

Vi socialdemokrater har inget emot att andra länders rederier lämnar anbud på trafik i svenska vatten, men konkurrensen måste ske på lika villkor.

Det är min uppfattning att vi socialdemokrater, som värnar om svensk sjöfart, har fått ministern att ändra sitt nej till ett ja. Det är bra för svensk sjöfart. Det är bra för Gotland och dess invånare. Det är bra för de 400 som jobbar med sjöfarten, varav många bor på Gotland.

Min fråga är: Varför väntade ministern så länge med att lämna besked att svenska rederier kunde få tillgodoräkna sig sjöfartsstödet?

Anf. 3 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka ministern för svaret och framför allt för innehållet i svaret. Vi är många som har engagerat oss i den här frågan och som nu kan vara nöjda med det resultat som den här processen har kommit fram till.

Jag vill ändå ta tillfället i akt att, i likhet med Claes-Göran Brandin, ta upp diskussionen kring själva proceduren och inställningen till själva sakfrågan. Skälet till det är att det är ett antal månader sedan nu – tiden går fort – som olika ledamöter i riksdagen och även andra, både organi-sationer och enskilda, började påtala problemet med att konkurrensför-hållandet såg ut som det gjorde.

Jag kan konstatera att ministern den här veckan har skrivit en debattartikel i Gotlands Tidningar. Där har hon visat på hur man från regeringens sida har behandlat den här frågan. Jag vill då göra en jämförelse med den redovisning som sker där och den verklighet som jag har upplevt.

I artikeln står det: ”Redan i slutet av förra året började jag arbeta för att undersöka möjligheten att ändra på villkoren för sjöfartsstödet. Något som inte varit helt enkelt under en pågående upphandling.” Vidare står det: ”Efter att ha gått igenom allt detta mycket noggrant kan vi nu konstatera att det är möjligt.” Längre ned i artikeln står det: ”Det är beklagligt om någon uppfattat det som att vi inte förstått vikten av denna frågan, när vi i själva verket arbetet mycket hårt med den i flera månader.”

När jag då tittar på hur svaren ser ut i den här diskussionen och den handläggning som vi har varit inblandade i kan jag läsa att ministern har sagt följande: ”För närvarande avser jag inte att vidta några åtgärder men jag följer noga frågan om konkurrensvillkor för rederinäringen och villkoren för personalen.”

I ett svar till mig säger ministern att hon delar min uppfattning om vikten av att konkurrens råder mellan svenska och utländska rederier. Det står också: ”Därför följer jag noga konkurrensvillkoren och förutsättningarna för den svenska rederinäringen.”

Man skulle kunna säga att det är ett steg framåt.

Som svar på den interpellation som jag har skrivit, och även på Claes Görans interpellation, säger ministern att man nu har löst problemet. Ja, men varför sade då inte ministern från början att man hade för avsikt att gå in och undersöka möjligheterna att ändra på det här i stället för att bara säga att man inte hade för avsikt att göra några ändringar? Det hade ju varit mycket mer klarläggande, tycker jag.

För min del handlar det om inställningen till själva sakfrågan. Hur angelägen är man om att de svenska företagen, de svenska rederierna, ska kunna konkurrera på liknande villkor?

Det här är ett exempel, en sakfråga, som det var mycket angeläget att lösa i ett skede där det pågick en upphandling. Men vi har ju många andra frågor som är av likartad karaktär, som inte står för avgörande just nu men som man måste ta ställning till i framtiden. Då är det ju bra att veta hur inställningen är från regeringen. Hur positiv är man egentligen? Stämmer det som man säger i ord med det som man sedan utför i handling? Den här gången var det positivt, men nästa gång kan det ju vara negativt. Jag är som sagt var nöjd med resultatet, men skulle gärna vilja ha en ytterligare diskussion om hur man behandlar den här typen av frågor.

Anf. 4 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Även jag tackar statsrådet för ett positivt svar på de interpellationer som har ställts och även det beslut som har kommit i frågan om rederistödet. Jag skulle dock samtidigt vilja säga att jag instämmer i interpellanternas anföranden här när det gäller den kritik på vilket sätt regeringen har handlagt den här frågan och jobbat med den.

Jag ska inte upprepa detta alltför mycket, men jag ska ändå återvända till den insändare som statsrådet hade i Gotlands Tidningar i tisdags den 23 januari, som också Krister Örnfjäder refererade till. Statsrådet gör där ett försök att klargöra sin och regeringens utdragna process i ärendet och att förklara turerna hit och dit. Jag tycker inte riktigt att det svaret heller går i linje med de svar som statsrådet har lämnat till interpellanterna här och svaren på de skriftliga frågor som har ställts till ministern i ärendet.

Statsrådet avrundar mot slutet av sin insändare med att ge en känga till oss socialdemokratiska politiker. Vi skulle vara historielösa och populistiska. Jag ikläder mig gärna rollen att vara historielös och i så fall populistisk för att agera i en så viktig fråga som det handlar om när det gäller sjöfartsstödet till färjetrafiken. Om det är det som krävs för att man ska komma fram till rätt beslut så är jag gärna historielös och populistisk.

Jag skulle också i det sammanhanget vilja nämna en sak. Om jag skulle vara historielös så undrar jag i så fall vad regeringen ikläder sig för roll. Krister Örnfjäder refererade också till hur statsrådet klargjorde detta i debattartikeln eller insändaren. Där pratade statsrådet om att man hade jobbat i månader. Lite längre ned pratas det om veckor, och sedan är man glad efter att ha jobbat med den här frågan i några dagar.

Svaret på Rolf K Nilssons skriftliga fråga om att statsrådet inte avsåg att göra någonting i ärendet kom en månad innan upphandlingen går ut. Jag tycker att det då är lite magstarkt att komma och säga att man har jobbat med frågan i flera månader. Det är inte ett riktigt seriöst svar i ett sådant här ärende.

Statsrådet är ju företrädare för det parti som såväl lokalt på Gotland som i egenskap av riksdagsparti under valrörelsen var mycket upprört och förfasade sig över färjetrafikens framtid. Det instämmer jag naturligtvis i. Det handlar om kvaliteten på båtarna, det handlar om prisbilden – vägpris har diskuterats – och så vidare. Nu är det så att statsrådet sitter i en regering och också nu har det yttersta ansvaret för färjetrafikfrågan. Det är nu upp till statsrådet och regeringen att bevisa lokalt att vi tänker se till att färjetrafiken får en långsiktig lösning för gotlänningarna – det som är så viktigt för oss gotlänningar, det som är vår livsnerv, för att vi ska kunna fungera som Sveriges största ö i Östersjön. Jag har själv väckt motioner i ärendet under allmänna motionstiden, och jag uppmanar statsrådet att ta en titt på de motionerna. Jag ser gärna fram emot att man behandlar dem välvilligt från regeringens sida. Då ska vi säkert se att vi kommer fram till goda lösningar för färjetrafiken.

Anf. 5 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Vi är många som är engagerade i den här frågan, både bland gotlänningar och fastlänningar, från näringslivet med flera. Det är ju inte så att frågan är ny. Jag är en av dem som har rest till och från Gotland i alla fall i 60 år nu, och det är ingen tvekan om att utvecklingen när det gäller Gotlandstrafiken har blivit mer och mer positiv. Det är ganska naturligt med tanke på utvecklingen i sin helhet. Men självklart är det fortfarande så att det finns hinder för att ta sig till och från Gotland. Så historien om Gotlandstrafiken är jättelång. Det är bara att gå tillbaka och titta i motionshanteringen så ser vi att det är många socialdemokrater inte minst under årens lopp som har motionerat om detta.

Men det finns ju glädjande delar också när det gäller Gotlandstrafiken. Antalet resenärer ökade under förra året, 2006, med ca 13 000, vilket gör att det var närmare en och en halv miljon resenärer. Det är ju positivt. Med anledning av utvecklingen av Gotland är det också så viktigt, det som Christer Engelhardt var inne på, nämligen att det är långsiktigt. Turismen är en oerhört viktig del för utvecklingen. Det får dock inte bli den enda näringen som växer på ön. Gotland har mer att erbjuda och utveckla än turistsatsningar.

I samtliga fall är det dock kommunikationerna till och från ön som är avgörande. Det är därför av största vikt att priserna pressas nedåt utan att ge avkall på turtäthet, säkerhet och kvalitet så att flera ges möjligheter att komma till Gotland och upptäcka dess fördelar och inte minst dess utvecklingsmöjligheter. Priserna är fortfarande höga, och de har också ökat. Det gör de väl kanske också i takt med att det blir fler avgångar, snabbare restider och så vidare, men det innebär också att vi har en situation där många inte har möjlighet och råd att ta sig fram och tillbaka. Därför är det också viktigt att man har en likvärdig konkurrenssituation och en långsiktighet i verksamheten.

Utvecklingen visar att antalet resenärer kan öka betydligt. Det har också skett, men den kategori som ökat har inte varit ensamstående och kvinnor. Med tanke på arbetssituationen på Gotland vet vi att möjligheten till pendling blir allt större, och det är nog nödvändigt, för fastläningar behöver Gotland och Gotland behöver fastläningar.

Jag förutsätter och förväntar mig att Åsa Torstensson verkligen engagerar sig i frågan, ser till att det blir en långsiktig lösning och verkar för en positiv utveckling för Gotland, även i förhållande till fastlandsfrågorna.

Anf. 6 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är glädjande att jag nu kan möta ett antal socialdemokratiska riksdagsledamöter som är överens med Centerpartiet och alliansregeringen om vikten av att skapa konkurrensneutrala förutsättningar mellan svenska och utländska rederier och mellan svenska och utländska företag. Det må jag säga är ett nyvaknat intresse.

Precis som Sylvia Lindgren sade är frågan inte ny. Därför måste jag säga att jag blir något förvånad över denna uppbragdhet från de socialdemokratiska ledamöternas sida över att frågan om konkurrensneutralitet för de svenska rederierna kontra de utländska inte behandlats tidigare. Ni hade ju kunnat agera tidigare. Frågan är, som sagt, inte ny. Den fanns med i en proposition redan 2001. Riksdagen bekräftade också senare att man måste vara uppmärksam på Gotlandstrafiken. Det var dessutom andra omgången i upphandlingsförfarandet för Gotlandstrafiken.

Ni har haft oändligt mycket tid att agera just för att skapa konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska rederier. Den uppbragdheten köper jag alltså inte. Ni får nog själva ta en del av ansvaret för att det inte getts möjligheter att rätta till detta just med tanke på den tidigare maktposition som ni haft.

När man som jag sitter i den situationen att upphandlingen redan är i gång är det naturligtvis väldigt avgörande att jag gör de undersökningar som behövs för att inte i det skedet komplicera upphandlingsförfarandet.

Jag är därför, herr talman, förvånad över den uppbragdhet som ett antal socialdemokratiska ledamöter visar i det här ärendet.

Anf. 7 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Också jag tycker att det är bra att vi är överens i denna fråga. Det som vi har kritiserat är att man från regeringens sida väntat så länge på att ge svaret. Man har alltså spelat med människors oro. Det gäller alla de anställda. Flera av dem är boende på Gotland och har sin försörjning på färjorna. Det är dem man har spelat med under så lång tid.

När det sedan gäller vårt agerande kan jag tala om för ministern att avtalet, en del av det, gick ut förra året; det förlängdes ju. Jag kan också tala om för ministern att vi redan i somras påtalade situationen för den dåvarande finansministern Pär Nuder som lovade att han skulle återkomma. Sedan hände det som hände i valet och vi fick en annan regering. Vi kan ju inte ta på oss att det är Centern och den borgerliga alliansen som styr Sverige. Hade vi tagit på oss det hade vi naturligtvis haft en annan majoritet. Nu blev det som det blev, och då ligger frågan på den borgerliga regeringens bord. Det är alltså ni som ska lösa den, och ni borde ha gett svaret mycket tidigare.

Som jag sade i min inledning har man i den förordning som antogs möjlighet att inordna Gotlandstrafiken. Det finns alltså möjlighet att, genom den proposition som vi antog beträffande rederistödet, göra detta för Gotlandstrafiken. Vi kan ju inte göra annat än utgå från de svar som ministern tidigare lämnat till Rolf Nilsson på Gotland och till Krister Örnfjäder. Det första svaret var negativt och det andra ett stort kanske. Det är därför vi varit upprörda, alltså för att man från regeringens och Åsa Torstenssons sida inte gjort någonting. Nu när vi skrikit högt för att få en bättre ordning har ministern gett ett svar. Och jag tycker att det är positivt. Vi bjuder gärna på det. Det är vi som sett till att ministern kommit på andra tankar och nu lämnat ett positivt besked.

Den debatt som vi har i dag skulle vi haft för några veckor sedan allra senast, eftersom anbudstiden gått ut; jag tror att den gick ut i natt. Det känns konstigt att debattera detta i dag när anbudstiden – detta ligger hos Rikstrafiken – gick ut i natt. Den här debatten skulle vi alltså haft för flera veckor sedan. Det har skapat oro bland gotlänningarna och även bland dem som bor på fastlandet.

Vi har rent mjöl i påsen. Jag tycker att ministern borde ta åt sig av kritiken. Nu är vi överens med ministern i denna fråga, men samtidigt tycker jag att vi borde ha fått svar mycket tidigare just för att inte skapa oro bland människorna på Gotland.

Anf. 8 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Ministern försöker ändra fokus i diskussionen. Det kan jag i och för sig förstå. Det kan dock vara bra för dem som eventuellt lyssnar på denna diskussion att veta att vårt beteende inte är förändrat. Som Claes-Göran Brandin påtalade tog vi månaden före valet, när vi uppmärksammade problemet, kontakt med finansministern, som var socialdemokratisk vid den tidpunkten, och sade att här finns ett problem som vi måste göra något åt.

Skillnaden nu är att eftersom vi fått en borgerlig regering träffar jag inte ministern, Åsa Torstensson, alltför ofta. Nu har vi visserligen träffats den senaste veckan, men annars umgås vi via talarstolen. När jag tidigare behövde diskutera den här typen av problem med Ulrica Messing träffades vi i många olika sammanhang, och jag hade alltså möjlighet att ta upp den här typen av frågor och problem. Statsrådet och jag träffas inte på det sättet eftersom vi inte tillhör samma parti, utan det blir i stället i form av interpellationer och skriftliga frågor. Därför kanske ministern uppfattar det som att vi först nu, på grund av att vi fått en borgerlig regering, aktiverat oss.

(Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c): Precis.)

I så fall vill jag råda Åsa Torstensson att gå tillbaka lite grann och titta i handlingarna för att se vilka frågor exempelvis Claes-Göran Brandin och jag varit aktiva i under de år vi suttit i riksdagen. Vi har alltså inte suttit tolv år och väntat på att det ska bli en borgerlig regering som vi kan börja klaga på, utan vi har varit mycket aktiva i många frågor, inte minst i trafikfrågor, som vi vill ha lösningar på. Vår uppgift som politiker är ju att driva politiska frågor som gynnar de medborgare som bor i Sverige.

Det är inte första gången som vi diskuterar Gotlandstrafiken. Vi har även tidigare varit inblandade i den. Det vi i dag diskuterar är emellertid ett nytt problem, något som vi inte behövt diskutera tidigare. När det kom till vår kännedom agerade vi. Hade vi haft en socialdemokratisk regering är vi övertygade om att frågan varit löst strax efter valet eftersom vi hade följt upp den. När vi nu följt upp frågan efter valet har den alltså dragit ut på tiden.

Jag vill återkomma till att regeringen måste agera när den ser att det finns ett problem, oavsett om det är en borgerlig eller en socialdemokratisk regering. Jag håller med Claes-Göran om att det getts olika besked i frågan. Jag hade aldrig ställt den här interpellationen om Åsa Torstensson i svaret på min skriftliga fråga sagt att regeringen kommer att ändra förslaget. Då hade jag varit nöjd med det svaret.

Åsa Torstensson säger att man är tvungen att gå in och undersöka och att det är därför det har tagit tid. Jag kan bara konstatera att den lösning som nu har lagts fram faktiskt har presenterats tidigare. Det har inte varit någon hemlighet. När ett förslag till lösning presenteras tycker jag personligen att det egentligen inte är mycket svårare än att, om man inte vet svaret själv, lyfta telefonluren och fråga om förslaget är möjligt att genomföra eller inte. Man behöver inte göra stora utredningar.

Nu har man kommit till insikt om att man kan lösa det på det sätt som vi tidigare har föreslagit, och det tycker jag är bra.

Anf. 9 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Jag kan inte undgå att bli lite uppskakad i den här frågan, även om statsrådet inte riktigt förstår vår upprördhet. Jag vet inte om det är min eller någon annans upprördhet hon syftar på, men man måste ändå försöka sätta sig in i de förhållanden vi gotlänningar faktiskt lever under när det gäller färjetrafiken. Den är en otroligt viktig livsnerv för oss i kontakterna med det svenska fastlandet.

Jag citerar ur ett pressmeddelande som kom från Destination Gotland i går: ”Regeringens beslut om att svenskt sjöfartsstöd skall kunna lämnas till svenskt rederi i Gotlandstrafiken från och med 2009 var avgörande för beslutet att med stöd av Destination Gotlands ägare Rederi AB Gotland lämna ett anbud på den fortsatta trafiken.” Det är den oron vi lever med. Dagen innan anbudstiden går ut har man alltså ett styrelsesammanträde där man fattar beslut om att lämna ett anbud, eftersom den här frågan var så oerhört viktig i sammanhanget. När man då en månad innan anbudstiden går ut får ett svar från statsrådet som går ut på att hon inte avser att göra något åt saken, då kan jag, mina partikolleger, gotlänningarna och medierna inte bli annat än upprörda. Man har gång på gång varit i kontakt med departementet för att försöka få ett svar på frågan, men detta har mötts av en total tystnad från departementet och statsrådet.

Jag blir gärna upprörd i en sådan här fråga, eftersom den är väldigt viktig för oss gotlänningar. Det hoppas jag att regeringen ska förstå även i framtiden när vi pratar om färjetrafiken mellan Gotland och det svenska fastlandet.

Anf. 10 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det är i det här sammanhanget enkelt att följa upp vad Christer Engelhardt har sagt: Bättre sent än aldrig. Men varför ska man behöva vänta så länge? Effekterna hade kanske blivit bättre, och ännu fler hade kanske kommit in på banan om det här beskedet hade kommit tidigare.

Det jag också reagerar över är Åsa Torstenssons sätt att försöka skylla på den tidigare socialdemokratiska regeringen för att det inte har gjorts något åt Gotlandstrafiken. Jag försökte i mitt tidigare inlägg säga att det ändå har gjorts en hel del. Det har gjorts mycket som har bidragit till att kvalitet, turtäthet, passagerarantal med mera har ökat väsentligt. Det tycker vi är positivt.

Det gäller dock att gå vidare. Något som verkligen är ett bekymmer för människor, oavsett om man bor på fastlandet eller på Gotland, är prisfrågan. Därför behövs en långsiktighet i utvecklingen, och jag vet att Rikstrafiken satsar mycket pengar på det avtal man har haft med Gotlandsbolaget och Destination Gotland för att sköta den delen. Det finns all anledning att titta på detta för att på så vis försöka få in flera intressenter. Då kan det ju bli billigare för resenärerna att åka, och därmed kanske även intresset ökar.

Jag tror att Åsa Torstensson mycket väl känner till mitt Gotlandsengagemang sedan tidigare. Det är ingen tvekan om att jag tycker att de här frågorna är oerhört viktiga, och det har också visat sig att ett regionalt samarbete behövs. Väg 73 och Nynäshamns utveckling hänger också samman med utvecklingen för Gotland.

Anf. 11 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att anmäla mig till debatten, för jag tycker att Åsa Torstensson tog i väldigt mycket i sitt förra inlägg. Åsa Torstenssons parti har suttit i opposition i tolv år. Om jag företrädde ett parti som hade suttit i opposition så länge skulle jag längta fruktansvärt mycket efter att äntligen få påverka politiken och komma till makten. Då borde Åsa Torstenssons parti ha en färdig handlingsplan för vilka åtgär-

der man vill vidta och vilken politik man vill driva under den kommande mandatperioden. I stället fokuserade Åsa Torstensson i sitt inlägg mest på vad den tidigare regeringen hade gjort eller inte.

Nu har ni ju chansen! Jag kan försäkra Åsa Torstensson om att vi när den här mandatperioden är slut kommer att hungra efter att få ta vid igen. Vi kommer att ha en färdig plan för vad vi då vill åtgärda.

En av de sakerna gäller synen på avtalen. Att döma av Åsa Torstenssons förra replik verkar hon tycka att de långsiktiga spelreglerna, som vi från socialdemokratisk sida har värnat, inte minst när det gäller Gotlands-trafiken, har varit fel. När man lyssnar på debatten kunde man tro att vi hade upphandlingar vartannat eller vart tredje år – eller kanske till och med varje år, att döma av en del undertoner i Torstenssons svar. Det är ju inte sant.

Det avtal om Gotlandstrafiken som nu löper ut gäller först i sju år. Efter de sju åren har Destination Gotland ensamoptin på att förlänga det i ytterligare ett år. Det handlar alltså om åtta år – två mandatperioder. Jag försvarar den typen av långa avtal just därför att de blir en garant för de enskilda medborgarna på Gotland och för företagen. Det bäddar för en långsiktighet och en stabilitet. Man vet vad som gäller. Men även under de åren har villkoren delvis ändrats inom ramen för upphandlingen.

Jag måste fråga Åsa Torstensson: Är den nya regeringens syn på avtalen att de ska vara kortare? Ska vi ha upphandlingar vartannat, vart tredje eller vart fjärde år? Torstensson har ju nu kritiserat den tidigare regeringen för att man inte har gjort mer vid varje enskild avtalsförhandling.

Stöder den nya regeringen de villkor vi gick in med till Rikstrafiken när man formulerade det upphandlingsunderlag som nu har gått ut, nämligen att man ska titta på alla möjliga vägar? Det kan handla om att dela på persontrafiken och godstrafiken, att ställa tuffa miljökrav – man kan ha en del långsammare färjor eftersom de genererar mindre utsläpp – och att välkomna utländska bolag. Är detta också den nya regeringens inställning? Men framför allt undrar jag: Är det kortare avtalsperioder och mer av osäkerhet vi nu ska se framför oss, så att den sittande regeringen får en chans att tycka till om avtalen kanske mer än en gång under den innevarande mandatperioden?

Anf. 12 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Återigen vill jag bekräfta Sylvia Lindgrens engagemang och hennes kommentar ”bättre sent än aldrig”. Den faller tillbaka på den socialdemokratiska regeringens brist på agerande. Jag är den första att ställa mig bakom Sylvia Lindgrens engagemang för Gotland. Det handlar om att man ska skapa bra tillväxtpotentialer som är bredare än turismen men också om att se möjligheterna för turistindustrin och ett utvecklat näringsliv.

Jag är också den första att agera för att skapa konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska företag och, i det här sammanhanget, för rederier.

Upphandlingen sker för andra gången. Det har ju funnits möjligheter att påverka detta tidigare. Jag ser Claes-Göran Brandins tydliga engagemang, som jag vet att han står för. Varför tog man inte upp detta i riksd-

gen under våren, så att man skulle kunna skapa bättre förutsättningar för den upphandling som då pågick.

Redan i en skrivelse i januari 2005 uppmärksammade Rederinämnden den förra regeringen på frågan om sjöfartsstödet kriterier för inverkan på Gotlandstrafiken. Ni har ju haft möjligheter att påverka detta. Nu har Centerpartiet och alliansregeringen skapat förutsättningar för en konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska rederier.

Det är precis det som ni tidigare har kunnat agera för men som ni har valt att inte göra. Vi är nu överens om vikten av att vi har den typen av konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska rederier. Det gäller specifikt nu när vi går in i slutagerandet kopplat till upphandlingen av trafiken till Gotland.

Det är som Ulrica Messing säger. Det är väldigt viktigt att vi också har konkurrens i Sverige. Nu har vi ett underlag för konkurrensneutralitet som jag hoppas skapar möjligheter för bra fortsatt utveckling och en bra ekonomi för att också ha bra priser.

Anf. 13 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Det var så enkelt att lösa frågan som jag och Anders Karlsson sade när vi var på Gotland för några veckor sedan. Det är min och vår klara uppfattning att det var då regeringen fick kalla fötter. Det tycker jag är bra. Det bjuder vi gärna på.

Kritiken kvarstår ändå. Ni agerade alldeles för sent. Ni gjorde en mängd människor oroliga på Gotland. Det var både de som jobbar inom sjöfarten i dag och de gotlänningar som åker till och från fastlandet när det gäller både arbete och nöjen eller annat.

Ni får gärna ta till er att det var ni som löste frågan. För oss är det viktigaste att gotlänningarna vet vad vi står för och att det var vi som var där och fick i gång debatten.

Vi har blivit överens i den här frågan. Det är positivt. Åsa Torstensson lägger ansvaret för läget på den tidigare regeringen. Jag vill inte tro att Åsa Torstensson som minister tror på det själv.

Ni har haft en handlingsförlamning i den här frågan. Det är ni som har haft bollen. Det är ni som hade kunnat se till att man hade kunnat lösa det mycket tidigare. Vi hade inte behövt stå här i dag, dagen efter det att anbudet är inlämnade, och ta reda på vem det är som ska köra Gotlandstrafik.

Det är precis som sades här. De som har fått underlaget har fått det alldeles för sent. Man har haft styrelsemöte dagen innan anbudstiden gick ut.

Anf. 14 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Vad vi tycker om handläggningen har klart framgått. Vad vi tycker om resultatet har också klart framgått. Jag skulle vilja använda mina sista minuter av talartiden till det erbjudande jag hade i mitt första inlägg om att diskutera hur man kan utveckla trafiken. Det har vi inte hunnit diskutera på grund av att det mest har blivit diskussioner om historien.

Det är bra att man har flera anbud att ta ställning till. Det innebär förhoppningsvis att man också har en möjlighet att få en bättre trafik än den som har varit. Bättre trafik kan se ut på många olika sätt. Helt klart är att

den trafik man nu ska ha i första hand ska tillgodose gotlänningarnas behov och önskemål.

När den ska göra det ska den också tillgodose många av de olika näringar som finns på Gotland. Det ska kunna fungera ihop. Det ska också fungera tillsammans med ett otal olika regelsystem och nya lagar som säkert tillkommer under både den mandatperioden vi är inne i och de som kommer därefter. Det tror jag också kommer att inbegripa den nya avtalsperioden.

Det har stor betydelse för vilken Gotlandstrafik som man ska ha. Jag hoppas att man från regeringens sida har bra synpunkter och bra ingångar när det gäller hur man tycker att trafiken ska utvecklas så att vi inte står i en situation där vi riskerar en försämring. Det innebär både ett ekonomiskt åtagande och att man tidigt från regeringens sida signalerar vad det är som trafiken ska tillgodose.

Anf. 15 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill ställa några korta frågor om Åsa Torstenssons syn på avtalet. Jag tror att alla vi som har varit aktiva i debatten i dag, och också Åsa Torstensson, har varit aktiva i diskussionerna om förutsättningar för regional utveckling som så många gånger varit på Gotland.

Det är självklart att livsvillkoren både för enskilda personer och för företagare på en ö inte går att jämföra med livsvillkoren för oss som bor på fastlandet. Det är alldeles särskilda förutsättningar. Därför är man också alldeles särskilt utsatt och beroende av de politiska besluten. Inte minst är man beroende av en politisk vilja att hjälpas åt och hålla ihop vårt land.

I ett regionalpolitiskt perspektiv spelar just Gotlandstrafiken och inte minst Rikstrafikens arbete en oerhörd viktig roll så att det andra får en chans att utvecklas och växa. Det handlar om högskolan, konferenscentret, småföretagandet, turistnäringen och allt det som vi vet är så tätt förknippat med framtiden, tro och hopp om utveckling.

Rikstrafikens underlag för upphandlingen har varit bra. Det gäller både innan Destination Gotland valde att lösa sin option, som innebar att processen sköts fram ett år, och efteråt. Jag tycker att man har pekat på många viktiga frågor.

Min sista fråga till Åsa Torstensson handlar om regeringens och inte minst infrastrukturministerns egen syn på vem som nu har det yttersta ansvaret att driva upphandlingen i hamn.

Kommer Åsa Torstensson och regeringen att ha synpunkter på avtalets tidslängd?

Kommer Åsa Torstensson och regeringen att ha synpunkter på vilken miljöpåverkan avtalet har?

Kommer Åsa Torstensson och regeringen att ha synpunkter på en sådan konkret sak som till exempel priset eller hur lång tid resan ska ta?

Är det Åsa Torstensson eller Rikstrafiken som fattar det avgörande beslutet som påverkar gotlänningarna?

Anf. 16 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är intressant när socialdemokratiska ledamöter hänvisar till vikten av att skapa bra förutsättningar för gotlänningar och att ha detta fokus på Gotlandstrafiken.

Prot. 2006/07:55
26 januari

Svar på
interpellationer

Jag ska läsa innantill ur den proposition som den socialdemokratiska regeringen själv är ansvarig för och som också antogs i riksdagen. Där står mycket tydligt: Vid en ny upphandling av denna trafik måste olika anbudsgivare kunna bedömas utifrån likvärdiga konkurrensförutsättningar.

Detta var innan Rikstrafiken startade arbetet med upphandlingen av Gotlandstrafiken. Precis det som ni efterfrågar har ni haft i er egen hand att agera för och reagera på. Det är därför som jag med stor förvåning lyssnar på det tonläge som socialdemokratiska ledamöter har i den här frågan för att rädda sitt eget skinn.

Anbudstiden gick ut under gårdagen. Jag hoppas att vi fortsättningsvis får bra och långa avtal på det sätt som Ulrica Messing efterlyser. Men det ska också vara ett bra avtal så att gotlänningarna fortsatt kan utveckla sitt Gotland på det sätt som det de senaste åren de facto har gjorts på Gotland.

Trafiken till Gotland handlar om näringslivets utveckling på Gotland och dess behov av bra kommunikationer. Vi kommer att fortsätta att diskutera det. Det är absolut avgörande att vi fortsatt har diskussioner om sambandet mellan nya jobb, tillväxt och en bra infrastruktur. Tack för en stimulerande debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:230 om avstånd till brevlådan

Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Ulrica Messing har frågat mig om, och i så fall när, jag avser att genomföra de åtgärder som Post- och telestyrelsen föreslagit när det gäller avstånd till postlådor.

Bakgrunden till den förra regeringens uppdrag till Post- och telestyrelsen var klagomål från postmottagare i ett område där man ansåg att Posten flyttat postlådorna alltför långt. Jag kommer inte att särskilt kommentera det fallet.

Postutdelning vid eller i anslutning till bostad eller verksamhetsställe ingår i den så kallade samhällsomfattande posttjänsten. Förändringar i utdelningen sker dock och beror till exempel på att en lantbrevbärares färdväg dras om eller att det sker en striktare tillämpning av gällande regler.

Kraven på hur Posten ska utföra sina skyldigheter kopplade till den samhällsomfattande posttjänsten klargörs i nuvarande regler, men det framgår inte av dessa exakt hur långt avstånd det är rimligt att en postmottagare har till sin postlåda.

För hushåll och företag på landsbygden är det viktigt att hänsyn tas till att boende kan ha vant sig vid en servicenivå som Posten av olika skäl tidigare har valt, medan den service som mottagarna garanteras enligt de allmänna villkoren är en miniminivå.

I dag kan vi konstatera att Post- och telestyrelsens kartläggning visar att det i postutdelningen inte råder några missförhållanden av större omfattning. Så mycket som 97 % av samtliga hushåll och företag utanför tätort har mindre än 500 meter till postlådan. Med hänsyn till befolk-

ningstäthet med mera i de aktuella områdena får det anses vara ett mycket gott resultat.

Post- och telestyrelsen verkar aktivt i sin tillsyn för att Posten, innan en förändring genomförs, ska göra en avvägning mellan alla de intressen som kan förekomma. Bedömningen är att det finns goda möjligheter för myndigheten att i samråd med Posten komma överens om en lösning där reglerna tolkas med en social dimension.

Som jag uppfattar myndighetens förslag torde de enskilda fallen kunna lösas inom ramen för Post- och telestyrelsens tillsynsverksamhet. Jag har därför i dagsläget inte för avsikt att föreslå några förändrade regler på det här området.

Anf. 18 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Åsa Torstensson för svaret. Det är inte första gången vi diskuterar privat eller offentlig service i ett regionalpolitiskt perspektiv. Vi har gjort det i den här kammaren många gånger under de senaste åren. Så sent som i våras hade jag själv ett antal interpellationsdebatter i kammaren just runtomkring den här frågan. Då var kammaren väl företrädd med också centerpartister och folkpartister. Men jag konstaterar att vi i dag bara är två socialdemokrater och ansvarig minister. Det kanske är en ren tillfällighet. Men det brukar vara en ganska bred uppslutning i den här kammaren när det gäller att regionalpolitik och regional utveckling för hela Sverige är många saker. Och det är både privat service och offentlig service.

Just i dag vill jag särskilt diskutera en del av den offentliga servicen, och det handlar om postgången.

I svaret som Åsa Torstensson har gett mig pekar hon på att det i ett område finns ett speciellt fall. Det rör då en diskussion om hur långt det är rimligt att man har till sin postlåda när man bor på landet. Jag vet inte riktigt om den historiebeteckningen kommer från Åsa Torstensson själv eller från någon annan. Men det är inte *det* fallet eller *ett* område, utan det finns enskilda fall i Småland, i Dalarna, i Västerbotten, i Uppland och i Norrbotten. Det finns ett antal enskilda personer och enskilda företagare som har diskussioner med Posten om vad som egentligen är en rimlig väg för att hämta sin post.

Ett antal av de här personerna har fått så långt som sju åtta kilometer till sin postlåda. De bor också ofta i områden där till exempel bredbandsutbyggnaden ännu inte är klar. Det betyder att de inte bara har bristfällig service när det gäller Posten. De har också stora problem att använda annan modern IT-infrastruktur. Det gör det dubbelt eländigt och dubbelt svårt.

Den här diskussionen rör alltså människor runtom i hela vårt land. Sedan är det alldeles sant, precis som Åsa Torstensson säger i sitt svar, att majoriteten av invånarna i vårt glest befolkade land faktiskt är nöjd med sin postgång. Men alla är det inte. Och eftersom en majoritet faktiskt är nöjd handlar det också om att det politiska engagemanget inte skulle vara så dyrt att genomföra också i praktiken. Det skulle inte kosta så mycket att sätta ned foten och säga att det är rimligt att människor vet att det är ungefär en kilometer som de max ska ha till sin brevlåda. Och det var för att få mer av klagorand i alla de här frågorna som den tidigare regeringen gav uppdraget till Post- och telestyrelsen.

Prot. 2006/07:55
26 januari

Svar på
interpellationer

Jag menar att det är otydligt. Posten kan ibland hänvisa till sidoväg eller till huvudväg. För oss som bara färdas på den vägen några gånger per år kan det vara omöjligt att räkna ut vad som är huvudväg och vad som är sidoväg därför att det är samma typ av grusväg. Den typen av benämningar tycker jag att man ska rensa bort.

Det borde vara så att det förslag som PTS har lämnat till regeringen också kan genomföras. Det borde vara så därför att det skulle skapa en säkerhet bland både företagare och enskilda personer. Det skulle få bort den här osäkerheten, att man kan tolka huvudväg och sidoväg lite olika beroende på vilken postregion man hör till. Och det borde vara så att man kan genomföra det här därför att det inte är något som är dyrt för statsbudgeten. Det handlar om ett fåtal hushåll, men för de enskilda personerna och för de enskilda företagen är ändå tilltron till både offentlig och privat service, men i det här fallet offentlig service, otroligt viktig. Och ska vi skapa förutsättningar för att fler ska kunna flytta från de större städerna till glesbygd och till landsbygd är just den tilltron helt avgörande.

Varför kan man inte vara mer offensiv just i denna regionalpolitiska fråga och genomföra det som Post- och telestyrelsen har föreslagit?

Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Ibland får man lite olika bilder av vem man är, så att säga. Jag skulle stå här och diskutera storstadsfrågor med anledning av att jag är från Stockholm, men just denna fråga har berört mig ganska illa, att man har så olika förutsättningar och villkor i vårt avlånga land.

I interpellationen tas den här frågan upp. Det är, precis som Ulrica Messing har sagt, en fråga som har diskuterats i kammaren vid ett par tillfällen under föregående mandatperiod. Och jag vill minnas att det var ett antal centerpartister som ställde långtgående krav på den dåvarande regeringen.

Den dåvarande regeringen tog det här på allvar och lät Post- och telestyrelsen se över de här reglerna. Man har då kommit fram till att 97 % inte har så långt till postlådan. Men det handlar inte om det i den här interpellationen, så de 97 procenten kan vi glömma. Det fungerar ganska bra för de allra flesta. Det handlar om de 3 % som finns därutöver.

Låt mig ge den bild som jag känner bäst! Det handlar om dem som jag har kommunicerat mest med, nämligen dem i Årböle by i Tierps kommun. De har fyra kilometer till postlådan och ibland längre, beroende på vädret. De har inte den här möjligheten, och det är dem som det här handlar om.

Om det bara vore Årböle by vi diskuterade i denna debatt vore det bra, men vi har också fått brev och telefonsamtal från fler än dem i Årböle by. Men det är i huvudsak de i Årböle by som har väckt den här debatten. De har också gått till EU-kommissionen för att få veta om postdirektivet gäller här. Och de har fått ett ja-svar på den frågan.

Men oaktat det har man gjort den här utredningen. Och frågan i det här sammanhanget, Åsa Torstensson, handlar om att det finns en utredning från Post- och telestyrelsen. Det finns någonting som har tagits fram, någonting som ligger på Åsa Torstenssons bord just nu. Vilka åtgärder är Åsa Torstensson beredd att vidta med anledning av det?

Första gången det här diskuterades i kammaren, eller om det var en fråga, jag minns inte vilket, fick man ungefär samma svar som Åsa Torstensson ger i dag. Post- och telestyrelsen har ett regelverk, och inom ramen för detta kommer de allra flesta att kunna få posten på ett bra sätt. Den gången lät man sig nöjas med det. Sedan, något år efteråt, visade det sig att det inte var så enkelt. Regelverket var gammalt. Regelverket hade verkat sedan 1960-talet. Vi hade gått här med samma regelverk sedan 60-talet.

Vårt land har ändrats. Bara en sådan sak som att det mest urbaniserade länet i dag är Norrbottens län är intressant. Det måste ju betyda att de människor som finns kvar på landsorten bor mycket glesare. Därmed måste det också ha uppstått en ny verklighet som innebär att man måste ge andra förutsättningar för den offentliga servicen. Det här kan man inte bara vifta bort med att säga att regelverket klarar det här inom sig självt.

Nej, Åsa Torstensson, det fungerar inte på det sättet, utan det är betydligt mer allvarligt. Det är också därför det måste till åtgärder från regeringen. Om det hade blivit en ny socialdemokratisk regering hade man dragit slutsatser av detta och kommit med skarpa förslag, för det här låg så att säga i pipeline. Missa inte den chansen, Åsa Torstensson! Gör någonting!

Skyll nu inte på den gamla regeringen! Den gamla regeringen tog det första steget, och nu handlar det om vad som är det andra steget.

Anf. 20 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag ska börja med att säga att jag tror att det var väldigt bra att den tidigare regeringen och Ulrica Messing gav Post- och telestyrelsen det här underlaget. Eftersom jag själv är boende på landsbygden vet jag precis vilka boende på landsbygden vi talar om och vilken service man efterfrågar.

Det är därför jag säger att en lagstiftning på det sätt som Post- och telestyrelsen redogjorde för blir ett väldigt trubbigt system. Låt oss inte falla för frestelsen att sätta in en lagstiftning som är så hårt reglerad att vi om ett år står här och diskuterar att alla människor i princip har 1 000 meter till brevlådan. Det är den oflexibla situationen som jag inte vill att vi ska hamna i.

Det finns ett uppdrag att ha en social dimension, och det är den sociala dimension som handlar om att vara flexibel och att föra samtal med boende. Det är på det sättet som Posten kan fortsätta att utvecklas och ha en bra service för landsbygdsbor. Låt oss inte falla för frestelsen att sätta in ett trubbigt system, en trubbig lagstiftning, i tron att 1 000 meter till brevlådan är en lösning. 1 000 meter till brevlådan kan bli ett fall för dem som i dag bara har 200 eller 300 meter till brevlådan.

Vi som bor på landsbygden vet att trubbiga system, trubbig lagstiftning, inte är det som efterfrågas, utan det är ett flexibelt system så att man vet vilka kunderna är och vilken situation de befinner sig i.

Anf. 21 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Åsa Torstensson tycker att lagen är ett trubbigt system. Jag delar inte den uppfattningen.

Lagar i vårt land är också ett etiskt ställningstagande. Lagar ändras över tid därför att vårt etiska ställningstagande också ändras över tid. Det gäller till exempel synen på diskriminering och mycket annat.

Lagar i vårt land är ett staket omkring rättigheter och skyldigheter för att hålla ihop vårt land och se till att vi som enskilda medborgare inte behandlas olika på grund av var man bor, hudfärg, kön eller religiöst ställningstagande.

För människor som vid olika tillfällen i livet känner sig utsatta är lagstiftningen också en hjälp. Den lagstiftningen har vi använt väldigt många gånger för kvinnor och män som bor på landsbygden eller som driver företag på landsbygden. Så sent som 2005 stärkte vi lagen när det handlade om elnätsbolagens grundläggande skyldighet att ha en infrastruktur på landsbygden. Det är klart att Åsa Torstensson var hjälpt av det.

Lagen är inte bara ett trubbigt verktyg. Det är det sätt på vilket folkvalda i vårt land kan se till att skillnaderna i landet inte blir för stora. För mig är det en viktig regionalpolitisk fråga.

Jag kan bara konstatera att Åsa Torstensson gör en helt annan tolkning än vad hennes egen myndighet gör. Åsa Torstensson har en stark tilltro till att man ska komma överens. Verkligheten visar något annat: enskilda kvinnor och män i Årböle eller i Dalarna som driver turistföretag eller skogsarbetare i Kronoberg och som inte får tillgång till sin post. Man har i årtal försökt komma överens med sitt regionala postkontor men har inte gjort det, därför att man kan tolka lagen om skyldigheter olika. Det var det som PTS konstaterade. Det får inte vara så att det skiljer sig beroende på i vilken region man bor hur generöst eller hur snävt Posten tolkar sin skyldighet att leverera post.

I vårt stora land, där vi också har många glesbefolkade områden, är det dyrt att hålla ihop landet. Det är därför vi lägger mycket pengar på regionalpolitiken. Det här är ett sätt att arbeta regionalpolitiskt.

39 miljoner kronor om året säger Post- och telestyrelsen att det skulle kosta att ta just det ansvaret för de 3 % som i dag inte har den service som 97 % har. Vi pratar inte om att det ska vara likadan service för dem som bor på landsbygden som för dem som bor i tätort, men det ska vara likvärdig service.

Antingen kan man kräva att Posten, som är ett statligt bolag och som på andra områden kompenseras för att ta ett ansvar för det som ibland är olönsamt, ska ta ansvaret för de 39 miljoner kronorna, eller också kan man titta på andra modeller, som till exempel i Finland, där man har en koncessionsavgift. Där får alla postoperatörer vara med och finansiera just olönsam utdelning för att man ska ta ett regionalpolitiskt ansvar. Fördelen med det är att det är konkurrensneutralt.

På något sätt borde vi säga att vi har råd att också ta det regionalpolitiska ansvaret här i Sverige. Använd lagstiftningen för att hålla ihop vårt land! Låt den statliga aktören Posten få uppdraget att verkligen komma till förhandlingsbordet och inse att det är kunden, i det här fallet det enskilda hushållet eller den enskilde företagaren, som är själva förutsättningen för att Posten ska ha någonting att göra! Det är inte så att de är ett bekymmer, utan de är en del av Postens affärsidé. Vi har inte råd att avstå den del som handlar om 3 % heller.

Vi behöver ett förtydligande här. Jag tycker att regeringen ska lyssna på sin myndighet och genomföra det som PTS har föreslagit.

Prot. 2006/07:55
26 januari

Anf. 22 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Återigen måste jag säga att det är väldigt intressant att höra den här debatten, med anledning av hur upprörda och uppbragta centerpartister tidigare var i denna talarstol i exakt samma fråga, med ungefär samma frågeställningar. Man var ganska säker på att vi måste komma någonstans, att vi inte bara kunde stanna där vi stannade förra gången utan måste gå vidare.

Åsa Torstensson säger att hon inte vill ha någon trubbig lag. Under EMU-valrörelsen uttryckte Centerpartiet sin devis att EU skulle vara smalare men vassare. Det kanske är så att man ska ha en smalare men vassare lagstiftning. Då är det väl oerhört viktigt att man har en lagstiftning inte för några få utan för flertalet.

Låt mig också säga att det här kan vara ett uttryck för att Posten behöver se över sin organisation. Det är också Åsa Torstenssons ansvar att titta över hur den fungerar. Det finns många exempel på att Posten AB inte har varit så smidig över huvud taget i sina kontakter med medborgare eller med organisationer. Ett exempel är att det inte ska vara brevinkast i dörrarna utan i trappuppgångarna och där man diskuterar att lägga all reklam på ett ställe. Det är ett exempel på att Posten inte har varit så smidig.

I de här fallen måste vi bevaka detta och vara tydliga mot Posten AB, hur mycket aktiebolag det än är, om att det här budskapet ska vara tydligt. Det måste vara servicen till medborgarna som står i fokus. Då kan man inte hålla på med sådana här regler som gör det krångligare för människor att använda posten, i synnerhet i sådana delar av vårt land där det redan i dag är ganska besvärligt att klara av vardagliga situationer, som det kan vara i glesbygd.

Anf. 23 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är precis så som interpellanten sade. Det är det jag har i fokus. Det är servicen till den enskilda medborgaren jag har i fokus. Det är det som gör att jag i dag inte vill förespråka en lagstiftning som de facto, mycket troligt, kan slå fel så att fler kommer att få en sämre service. I denna goda anda är ambitionen tydligen, som Ulrica Messing föreslår i enlighet med PTS förslag, att ha en gräns på 1 000 meter när vi vet att de flesta har en kortare väg.

Låt oss inte använda en lagstiftning som slår fel och riskerar att hanteras på ett oflexibelt sätt. Jag *har* samtalat med Posten av den här anledningen. Man måste naturligtvis också från Postens sida ha kunden i fokus, ha den sociala dimensionen i åtanke och föra ett normalt samtal. Vanligt sunt förnuft kan man väldigt ofta komma långt med, utan att ta en trubbig lagstiftning till hjälp.

Jag vill inte riskera att vi försämrar servicen för folk på landsbygden genom att inrätta en trubbig lagstiftning. Däremot är jag mycket noga med att poängtera att det finns ett uppdrag för Posten. Posten och Post- och telestyrelsen har en kontakt där det ständigt ska finnas en diskussion om den sociala dimensionen. Folks behov på landsbygden ska på ett smidigt och flexibelt sätt tillmötesgå. På det sättet skapar vi rättvisa och

Svar på
interpellationer

likvärdiga villkor även om det inte är 1 000 meter till brevlådan. Annars har vi snarare försämrat situationen och servicen för folk på landsbygden.

Anf. 24 ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Om man kunde lagstifta om sunt förnuft kanske vi slapp en hel del elände, men nu går ju inte det! Det skulle dock vara önskvärt ibland.

Jag vill understryka det som Börje Vestlund sade: För oss handlar det om att ha medborgaren i fokus. Det är ju inte så att PTS i sin utredning har föreslagit att alla ska ha en kilometer till sin brevlåda. Man har sagt att för dem som i dag har längre avstånd ska maxavståndet vara ungefär en kilometer. Man *får* ha kortare väg till sin brevlåda!

Så länge som vi fortsätter att möta kvinnor och män som pekar på bekymmer med att få en dialog med Posten och som har långt till sin brevlåda får vi bevis på att retorik är en sak och verkligheten en annan. Så länge som Mary-Ann Olarsbo och familjen Lundholm i Årböle har två mil till sin brevlåda varje dag är jag inte övertygad om att Åsa Torstensson har rätt i att det fungerar att kommunicera och att Posten är lyhörd. Verkligheten visar något annat.

I den debatten kommer jag alltid att ha medborgarens fokus, och i den debatten kommer vi socialdemokrater alltid att hänvisa till att också den offentliga servicen är en avgörande del för enskilda kvinnor och män, men också för enskilda företagares möjlighet att kunna leva och driva företag i glesbygden.

Mary-Ann Olarsbo bor ändå inte i någon riktig glesbygd. Hon bor i Uppland, och det finns de som har ännu längre väg till sin brevlåda. Det är orimligt i världens ledande IT-nation!

Anf. 25 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt mig förtydliga: Nej, Posten har inte varit lyhörd. I så fall hade vi inte haft den här debatten. Det är naturligtvis det som är problemet.

Återigen vill jag förtydliga att Post- och telestyrelsen inte har sagt att alla ska ha 1 000 meter till brevlådan, men har man en trubbig lagstiftning om ett visst antal meter kommer den att kunna användas på ett sådant sätt att fler kommer att ha sämre service än i dag. Då kommer vi att stå här och diskutera en ny lagstiftning som rättar till den tidigare inrättade lagstiftningen.

Nej, efter samtal och diskussion som jag personligen har haft med representanter för Posten står det klart att alla även från Postens sida är medvetna om att man kan hantera den här typen av konflikter på ett mycket bättre sätt.

Jag hoppas verkligen att den här debatten sprider sig i landet, för det är naturligtvis så att finns det intresse för att ha kunden i fokus kommer också Posten att vara lyhörd för kundernas behov och också vara flexibel.

En trubbig lagstiftning kommer bara att komplicera för människor på landsbygden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 26 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Peter Hultqvist och Magdalena Streijffert har ställt frågor till mig med anledning av den kommande gymnasireformen. Då båda interpellanternas frågor rör aviserade förändringar av den gymnasiala yrkesutbildningen besvarar jag båda interpellationerna i ett gemensamt svar.

I Sverige går nästan alla vidare från grundskolan till gymnasiet, men det är långt ifrån alla som påbörjar en gymnasieutbildning som sedan slutför den. Drygt en tredjedel av alla 20-åringar i Sverige har inte klarat en gymnasieutbildning med godkända betyg. Det är alldeles för många som avbryter sin utbildning i förtid eller som slutar utan att ha nått målen.

Jag anser att det är minst lika viktigt att slutföra en utbildning som det är att påbörja den. Här har den förra regeringens gymnasiepolitik kapitalt misslyckats. Framtidens arbetsmarknad kommer att kräva ökad kompetens och mer kunskaper, och för den som saknar en fullständig gymnasieutbildning är arbetsmarknaden både begränsad och osäker.

Man måste också erkänna att en mycket stor del av studiemisslyckandena i gymnasieskolan uppkommer just på yrkesprogrammen. Många hoppar av för att de inte orkar med de tunga teoretiska ämnena. Ett intressant exempel är att inte ens hälften av eleverna på flera av de yrkesinriktade programmen nådde nivån Godkänd på det nationella provet i matematik A i våras.

Jag kan därför försäkra både Peter Hultqvist och Magdalena Streijffert om att det är just för att trygga den gymnasiala yrkesutbildningen, och arbetsmarknadens behov av personal, som regeringen nu vill förändra gymnasieskolan. Utbildningarna kommer även i framtiden att ha högt ställda ambitioner, och kraven på kunskaper i yrkesämnen kommer till och med att höjas.

Alldeles inom kort tillsätts en ny gymnasieutredning. Utredningen ska bland annat få i uppdrag att tillsammans med representanter för branscherna, arbetsmarknadens parter och övriga intressenter se över den gymnasiala yrkesutbildningen. Arbetslivet och olika branscher har gett tydliga signaler om behovet av förändring. Studievägarna måste anpassas till förändringarna inom olika bransch- och yrkesområden. Den snabba teknik- och metodutvecklingen ställer andra krav än tidigare på utbildningens innehåll och aktualitet. Genom en ökad fokusering på karaktärsämnena vill regeringen säkerställa att eleverna efter avslutad utbildning har yrkeskunskaper som svarar mot arbetsmarknadens krav.

Möjlighet ska alltid finnas för elever på program med yrkes- eller lärlingsinriktning att läsa de ämnen som krävs för högskolebehörighet. I övriga detaljer måste jag hänvisa till den kommande utredningen, vars direktiv ännu inte är helt klara och klubbade.

Jag bedömer att regeringens aviserade förändringar av gymnasieskolan kommer att leda till en högre utbildnings- och kompetensnivå hos ungdomarna i vårt land. Det stärker den enskildes möjlighet att påverka sitt eget liv, samtidigt som det är ett viktigt steg för att trygga Sveriges framtid som tillväxt- och industrination.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 27 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret!

Samhället utvecklas och förändras i mycket snabb takt. Flexibilitets- och kompetenskraven ökar. Det livslånga lärandet är ett begrepp som står i centrum för mycket av framtidsdebatten. Men det pågår också en utveckling där skola, näringsliv och fackföreningsrörelse samverkar i allt högre grad. Detta ser lite olika ut på olika håll i landet, och resultaten skiljer sig åt. Med uppbyggnaden av de treåriga yrkesinriktade programmen startade också en process som är både spännande och intressant.

En viktig erfarenhet i detta arbete är att det behövs en bredd i sättet att arbeta med yrkesprogrammen. Kärnämnenä svenska, matematik och engelska är viktiga ingredienser i grundkraven för framtidens arbetsliv. Det är tydligt i samarbetet mellan yrkesprogrammen, basindustrin, verkstadsföretagen och organisationen Teknikföretagen.

En framtidsinriktad skola möter inte sina problem genom att dra ned på kravbilden. I stället är det undervisningen, pedagogiken och sättet att jobba i skolan som måste utvecklas. Särskilt viktig är kombinationen av teoretisk och arbetsplatsförlagd praktisk undervisning. Det är i den typen av jobb som kopplingen mellan de teoretiska kunskaperna och de praktiska kunskaperna kan bli tydlig. Det är då man kan tydliggöra varför kärnämnenä är så viktiga. Erfarenheterna från många skolor som har arbetat på det sättet är också att det då går att förbättra resultaten i de teoretiska ämnena.

Hushagsskolan i min hemkommun Borlänge är ett exempel på en sådan skola. Där har man jobbat oerhört aktivt med undervisningsmetoderna. Det har krävt engagerade lärare och nära samverkan med näringslivet och de fackliga organisationerna. Det ger faktiskt resultat.

För läsåret 2005/06 kan man notera följande resultat.

Samtliga elever på energiprogrammet, 100 %, gick ut med slutbetyg. 100 % hade således högskolebehörighet. 100 % hade godkänt i matte, engelska och svenska.

På industriprogrammet hade 100 % slutbetyg. Av dem hade 95 % godkänt i matte, 100 % i svenska och 75 % i engelska.

På byggprogrammet gick 90 % ut med slutbetyg. 97 % av dem hade godkänt i matte, 97 % i engelska och 100 % i svenska.

Detta visar att det går att nå bra resultat. Men då handlar det om hängivna lärare, bra och nära samarbete med näringslivet och en bra balans och ett utvecklingsarbete när det gäller sambandet mellan arbetsplatsförlagd utbildning och teori.

Erfarenheten visar att många av dem som går programmen får jobb i rätt omedelbar anslutning till att de slutar skolan. En stor brist i det ni nu aviserar är att man inte tittar på de skolor som har bedrivit ett så bra framtidsinriktat och konstruktivt arbete och har nått dessa resultat. I stället för att ta ut steglängden menar jag att ni öppnar för en process där man kommer att sänka kraven. De aviserade förändringarna i yrkesprogrammen innebär att programmen inte längre ska ge kompetens att söka till högskolan. Skolministern bedömer att detta kommer att leda till högre utbildnings- och kompetensnivå för ungdomarna i vårt land. Det är jag ytterst tveksam till, och jag ställer mig mycket frågande inför det yttrandet.

Vad tänker ministern göra för att seriöst ta till vara erfarenheterna från de skolor som arbetar progressivt, framtidsinriktat och har visat bra resultat på de treåriga yrkesprogrammen? Vad tänker ni göra för att ta till vara de erfarenheterna?

Anf. 28 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka skolministern för svaret.

Orsaken till att jag har framställt denna interpellation är ett besök på Plönningeskolan, en gymnasieskola utanför Halmstad, för några månader sedan. Plönningeskolan har tillsammans med Munkagårdsskolan, också lokaliserad i Halland, yrkesutbildningar riktade mot bland annat naturbruk, hästsport, florister och jordbruk. Tillsammans har de drygt 700 elever. Till dessa skolor söker sig ungdomar från hela Sverige. Det är ungdomar med bra betyg och höga ambitioner. Skolorna har högst betygssnitt i hela Halland. Många vill läsa vidare till exempelvis veterinär, agronom eller på annan högskoleutbildning. Andra startar eget eller får jobb ofta direkt efter gymnasiet.

Vi träffade rektorn på skolan, som var bekymrad. Skulle förslaget om uppdelad gymnasieskola, som skolministern precis pratade om, gå igenom skulle de grundläggande ämnen som ger högskolebehörighet, det vill säga matematik, svenska och engelska, vara frivilliga för eleverna på Plönningeskolan och Munkagårdsskolan.

Det kanske låter bra i teorin, men i verkligheten skulle detta betyda för skolorna att de inte skulle kunna erbjuda eleverna dessa ämnen eftersom elevunderlaget skulle vara för litet. Unga människor med höga ambitioner och ett stort intresse skulle antingen tvingas välja bort dessa program eller tvingas välja bort dessa kärnämnen och, om de har tur, kunna läsa in dem på komvux innan de påbörjar en högskoleutbildning. Det är något som skulle vara en belastning för både individen och samhället.

LRF, Lantbrukarnas Riksförbund, var också med på besöket. Även de var kritiska till att de nämnda ämnena skulle tas bort eller vara frivilliga för yrkesutbildningarna. De hade samma argument som Peter Hultqvist tog upp i sitt anförande.

Precis som Jan Björklund tar upp i sitt svar kommer framtidens arbetsmarknad att kräva ökad kompetens och mer kunskaper. Men varför sänka ambitionerna i yrkesutbildningen genom att ta bort kärnämnen när branscherna säger att de är nödvändiga för dessa yrken?

Skolminister Jan Björklund tog också upp i sitt svar att det är lika viktigt att slutföra en utbildning som det är att påbörja den. En stor del av studiemisslyckandena i gymnasieskolan sker just i yrkesutbildningarna. Det håller jag verkligen med om. Just därför är det olyckligt att den gymnasierreform som Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet beslutade om innan valet nu har dragits tillbaka av den nya borgerliga regeringen. Den innehöll bland annat förändringar som skulle förbättra dessa resultat. Kvaliteten i yrkesutbildningarna skulle förstärkas, kärnämnen skulle anpassas till de utbildningarna och en lärlingsutbildning skulle införas. Men dessa förslag stoppade den nya regeringen tidigare i höstas.

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag har fått svar på min fråga som jag ställde till skolminister Jan Björklund. Frågan handlade om

de skolor som har yrkesutbildningar, som de skolor jag besökte i Halland, och som vill erbjuda sina elever matematik, svenska och engelska. Kommer dessa att kompenseras om elevunderlaget skulle vara för litet? I svaret fick jag veta att möjligheten alltid ska finnas för elever på program med yrkes- och lärlingsinriktning att läsa de ämnen som krävs för högskolebehörighet. Min tolkning blir då – jag vet inte om skolminister Jan Björklund håller med mig – att staten i de fall en skola har yrkesutbildning med ett för litet elevunderlag och inte har råd att erbjuda kärnämnen ska ge extra resurser till den skolan. Innebär det att man inte alltid ska kunna erbjuda dessa kärnämnen?

Anf. 29 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag är förvånad över de detaljer som interpellanterna känner till om den kommande gymnasiereformen. Jag känner inte till dem eftersom utredningen ännu inte har startat. Båda interpellanterna påstår att svenska, engelska och matte inte kommer att ingå i yrkesutbildningarna. Vem har sagt det? Inte jag och inte regeringen.

Det finns åtta kärnämnen, och ett nionde är på väg. Vi är överens om att införa historia. Det är på väg att finnas nio kärnämnen i dag som ska ingå i de utbildningar som ska leda till högskolebehörighet. Men vilka kärnämnen som ska ingå i yrkesutbildningarna har väl ännu ingen preciserat. Jag föreställer mig självklart att svenska, engelska och matte ska ingå i yrkesutbildningarna.

Ni hänvisar till var sin skola i Sverige. Det finns tusen gymnasier, och ni hänvisar till var sin. Jag vet inte exakt hur det är på dem. Men jag har varit på många skolor, och jag har inte mött någon som har varit besviken över att vi har rivit upp GY-07. Ingen är besviken över det, kan jag lova. De är mycket glada över att vi har rivit upp den gymnasiereformen. ”Vi firar med tårta”, stod det i mejl från lärarkollegierna till departementet den dagen vi gjorde detta. Orsaken till det är väl att folk inte brydde sig så mycket om GY-07 eftersom ingen trodde att den skulle vara svaret på problemen i gymnasiet. I själva verket var det en obetydlig reform som inte på något sätt tog tag i de grundläggande problemen.

Det är något märkligt med beskrivningen i dessa socialdemokratiska interpellationer. När vi säger att vi ska fokusera mer på yrkesämnen säger ni att vi sänker kraven. Det är märkligt. Vad har ni för negativ inställning till yrkesämnen? Att höja ambitionerna i yrkesämnen definierar ni som att sänka kraven. Hur kommer det sig att det parti som kallar sig för ett arbetarparti, och har gjort det i över hundra år, är så negativt till yrkesutbildning? Varför är det så att när yrkesutbildningar ska ges status ska det ske genom att akademisera dem så mycket som möjligt? Varför kan inte yrkesarbetsutbildning få hög status i sig? Varför ska den nedvärderas i Sverige? Varför går Socialdemokraterna i bräsch för det?

Kraven kommer inte att dras ned på yrkesutbildningar, men vi kommer att växla krav. De elever som går där behöver inte läsa in teoretisk högskolebehörighet, men de ska i stället vara bättre rustade för de yrken de utbildas till. Det är inte att sänka kraven att växla från teoretiska krav till yrkeskrav.

Det kan mycket väl vara så att kraven i själva verket höjs om man vågar se att också yrkesutbildningskrav är krav. Men om man definierar krav bara som teori blir det sänkt. Det ska självklart finnas möjlighet för

elever som går på yrkesutbildningar att välja om de vill läsa in högskolebehörighet eller läsa till en yrkesexamen. Den valmöjligheten ska finnas. Den ska vara obligatorisk för utbildningsanordnarna att erbjuda.

Jag är förvånad, herr talman, över Socialdemokraternas attityd till gymnasieskolan. Jag var i början på veckan på en konferens i Danmark med Europas skolministrar där vi talade om yrkesutbildningar. Tänk att inget socialdemokratiskt parti i Europa funderar på att ta efter den svenska socialdemokratins gymnasiereform! De talar alla om vikten av att fokusera på yrkesämnen och yrkesutbildningar. Alla vill inte bli akademiker, inte i något land, inte i Sverige heller. Alla kan inte bli akademiker, och samhället fungerar inte om alla blir akademiker. Gymnasiereformens viktigaste innebörd är att återupprätta svenska yrkesutbildningar.

Anf. 30 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Vilket utomordentligt svammel, Jan Björklund, mycket utomordentligt svammel! Det finns ingenting hos oss där det handlar om att vara negativ mot yrkesutbildningar eller yrkesämnen. Det handlar i stället om att skapa utbildningar som är konkurrenskraftiga och som är anpassade efter tidens krav.

Jag märker att du inte nämner ett dugg kring de resultat som jag redovisade när det gäller hushållsskolan i Borlänge. Det finns flera sådana skolor som har klarat balansen mellan teori och praktik och jobbat i reformens anda. Jag kan lova dig, att där var det ingen som höll på med några tårtor den dag som ni drog tillbaka reformen. Jag träffade däremot rektorer och lärare. De tyckte att det var ett stort steg tillbaka i utvecklingen, och de hänvisade till det, som de tyckte, fina arbete som de har bedrivit tillsammans med näringslivet i de här frågorna. Jag kan bara utgå från den verklighet jag upplever, men jag tycker att de har jobbat progressivt och framtidsinriktat. Ni kanske skulle ta reda på vad som har hänt på de skolor där de har jobbat i reformens anda.

Vi måste ha en skola som är anpassad till framtidens näringsliv och hela tiden ligger i spets. När jag gick på gymnasiet hade vi fyraåriga teoretiska linjer, treåriga teoretiska linjer och tvååriga praktiska linjer. De tvååriga praktiska linjerna kallades gymnasium 3. Skiktningen blev tydlig. Den skiktningen levde sedan kvar i arbetsvillkor, ställning, status på arbetsmarknaden och löner. När man genomförde reformen att all gymnasieutbildning skulle jämställas var det också ett sätt att bana väg för en större jämlikhet och mindre klyftor i arbetslivet. Det är sådana saker som ligger med i den här bilden.

Men i stället för att angripa brister i pedagogik och brister i utvecklingsarbete ska ni nu vrida klockan tillbaka. Det är det som det här handlar om. Sådant rent svammel som att vi på något vis är negativa till yrkesutbildning kan jag över huvud taget inte ställa upp på. Det är du själv som öppnar för debatter kring exempelvis vad det är för kärnämnen som ska vara kvar. Du skriver så här: Ett intressant exempel är att inte ens hälften av eleverna på flera yrkesinriktade program nådde nivån godkänt på nationella provet i matematik. Er egen otydlighet gör ju att man frågar: Vad är det för kärnämnen som ska bort? Du tar exempel som öppnar för den typen av diskussioner. I stället för att klaga på oss kanske du skulle fundera på dina egna formuleringar i sammanhanget.

När det gäller framtiden besökte jag för en kort tid sedan ett företag i Grängesberg som tillverkar gruvtruckar. De har i dag en export på Asien, Kina och Sydkorea. De skickar montörer och försäljare till den typen av länder. Det är en självklarhet att de måste behärska engelska. Jag är glad att du nu säger att det ska ligga med i utbildningen, men det har ni ju själva inte varit tydliga med förut. Ni får skylla er själva att debatten kommer.

När jag besökt exportindustrier, SSAB i Borlänge eller pappersbruket i Borlänge, har jag sett så mycket manualer på engelska. Jag har sett så mycket kundbesök som går genom hela organisationen, som även omfattar de kollektivanställda. Det krävs en annan bredd än när jag gick på gymnasieskolan. Det krävs något mer progressivt, något mer utvecklat. Vårt syfte med att driva den här debatten är att ni åtminstone ska ta med er de erfarenheter och goda exempel som finns inom den treåriga gymnasieutbildningen på yrkesprogrammet som existerar. Det hoppas jag, Jan Björklund, att du nu tar ansvar för. Det är väldigt viktigt att den delen också kommer med i sammanhanget.

Anf. 31 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag vill börja med gymnasiereformen -07 som stoppades här i höstas. Jag vet inte om man åt tårta på departementet. Det gjorde man säkert, men man gjorde inte det runtom på skolorna. Jag skulle vilja hälsa skolminister Jan Björklund välkommen till Munkagårds- och Plönningeskolan, för där vet jag att man inte åt tårta den dag då gymnasiereformen stoppades.

Reformen var också just till för att stärka yrkesutbildningarna och anpassa kärnämnen till de utbildningar man läser, vilket skulle göra att eleverna blir mer motiverade att läsa just engelska, matematik och svenska. Dessutom vill man införa ett lärlingsprogram. Jag tror att den borgerliga regeringen ser just på dessa förslag. Därför är det så tråkigt att de stoppades. Förhoppningsvis ser vi i den kommande utredningen att de förslagen kommer upp igen.

När det gäller yrkesutbildningar och socialdemokrater som är emot att folk jobbar är vi så klart inte det. Vi hade som mål att 50 % skulle få möjlighet att läsa vidare på högskola, men de andra 50 procenten väljer ni att inte diskutera. Vi ser här en möjlighet att stärka kvaliteten i yrkesutbildningarna, att göra dem bättre i samband med den gymnasiereform som kom. Det betyder inte på något vis att vi vill att alla ska bli akademiker.

När det gäller den frivillighet att få högskolebehörighet som du tar upp i ditt svar är det ganska otydligt, men som vi har tolkat det, många andra med mig, är det att svenska, engelska och matematik är de ämnen som skulle vara frivilliga. Om en yrkesutbildning ska innehålla dem är det väldigt välkommet. Men frågan är: Vad är det som ska vara frivilligt och inte frivilligt?

Ser inte skolminister Jan Björklund problemet med de skolor som kanske inte har möjligheten att erbjuda de här ämnena frivilligt för sina elever? Vad händer med de skolorna? Vad jag förstår kommer de inte att kompenseras på något vis. När du säger att man alltid ska ha möjlighet att läsa kärnämnen och få högskolebehörighet, vad gör du då om skolorna inte klarar av det? Hur kommer man då att göra?

Om man ser helheten innebär ändå det här förslaget att människor redan vid 15 års ålder ska behöva bestämma sig för vad de vill jobba med hela sitt liv, eftersom den nya regeringen också försvårar för personer att läsa in högskolebehörigheten genom att man drar ned på komvux. Säg att du på gymnasiet väljer en yrkesutbildning inom vården, väljer bort eller inte har möjlighet att läsa alla kärnämnen, får ett jobb som undersköterska men känner efter ett antal år att du vill utvecklas och gå vidare måste du först läsa in behörigheten på komvux. Med tanke på att man dragit ned där med en tredjedel är det kanske inte lika självklart att man får plats där. Dessutom tar regeringen bort studerandevillkoret, vilket betyder att den a-kassa du har betalat in till under åren som undersköterska försvinner när du börjar plugga. Det gör att om du studerar ett antal år och sedan inte får jobb efter examen är du hänvisad till socialbidrag.

Om du får en plats i komvux för att läsa upp kärnämnen och få högskolebehörighet kan du ha möjlighet att läsa vidare på högskola, men med tanke på att ungdomskullarna de kommande åren är väldigt stora och den nya regeringen väljer att inte fortsätta att bygga ut högskolan blir det också betydligt tuffare att ta sig in där. Med den nya borgerliga regeringen blir det betydligt svårare att få en andra chans, därav att det beslut du tar i nian, 15 år gammal, kan vara avgörande för resten av ditt liv.

Anf. 32 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det som slår mig är den utomordentliga brist på ödmjukhet som de socialdemokratiska debattörerna uppvisar när det gäller gymnasieskolan. Inget annat land i världen har så höga avhopp och misslyckanden från sin gymnasieskola som Sverige. Ursäkta, jag har varit skolminister i tre månader. Det är Socialdemokraternas skolpolitik och misslyckanden vi diskuterar. Inget annat land i världen har så många underkända och utslagna elever från sin gymnasieskola som Sverige har. Är det mitt fel? Något slags ödmjukhet borde finnas inför detta.

Alla de tiotusentals ungdomar som varje år hoppar av eller blir underkända i gymnasiet går ut med stukade självförtroenden i vuxenlivet. De hamnar i ett socialt utanförskap. Jag förstår att avsikten med att alla skulle bli högskolebehöriga var att skapa jämlikhet. Men i verkligheten har det skapat en mycket stor utslagning i Sverige. Ni ser ju inte de här ungdomarna; ni blundar ju för dem.

Borlänge kommun, Peter Hultqvist, har ett lägre resultat än de flesta andra kommuner i Sverige. Det är procentuellt sett många fler som slås ut i Borlänge kommun än i andra kommuner, och där har du varit ansvarig i årtionden.

Sedan hittar ni varsin liten utbildning som ni lyfter fram. Jag har inte detaljstuderat dem. Men det förstår väl jag också att man i en utbildning på en plats där man tar in elever med höga betyg kan nå höga resultat. Men vi har väl ansvar för hela Sverige? Vi kan inte bara se på en liten utbildning. När vi ser på hela Sverige har vi det högsta antalet avhopp och misslyckanden i världen. Jag lovar att GY-07 inte var svaret på det.

Vi måste respektera att alla ungdomar inte vill bli akademiker. Alla kan inte bli akademiker, och samhället fungerar inte om alla blir akademiker. Då diskuterar inte jag målet att 50 % ska gå till högskolan, Magdalena Streijffert – det tycker jag i och för sig också är fel – utan jag

diskuterar att målet med gymnasiet i Sverige ju har varit och allttjämt är att 100 % ska gå där och att alla som går ut ska ha högskolebehörighet.

Inget annat land i världen har kommit på den idén. Det var ändå 15 år sedan Sverige införde detta. Göran Persson skrev i propositionen när han införde det att vi är ett föregångsland och andra kommer att ta efter. Men ingen har tagit efter på 15 år. Borde ni inte någon gång vakna på natten och fundera över varför ingen annan tar efter den här fina reformen?

Vården, nämnde ni. Omvårdnadsprogrammet är ju ett av våra största fiaskon i skolan. De som går där får inga jobb i vården efteråt. Det är en utbildning där många, framför allt flickor, som har allmänt låga betyg hamnar. De tar den därför att de inte vet vad de ska välja. Men de jobbar inte i vården efteråt.

Om man tänker sig att den skulle vara en yrkesutbildning för vården misslyckas den kapitalt. Det är ett av de program där det verkligen är minst samband mellan vilken yrkesutbildning man går och var man sedan jobbar när man kommer ut i yrkeslivet. Fordon och industri har mycket högre korrespondens mellan utbildningen och var ungdomarna sedan arbetar. Omvårdnadsprogrammet är misslyckat.

Ni talar om detta som om det är den mest fantastiska av världar. Det är lite detaljförändringar som behövs, och med GY-07 blir det jättebra. Men vi har de största problemen i den utvecklade världen med vår gymnasieskola. Lite ödmjukhet borde ni visa i debatten.

Anf. 33 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Det är ett bekvämt sätt att föra debatt på, Jan Björklund, när man talar om vad den andra har för åsikt och sätter på den stämpeln. Jag har aldrig sagt att alla ska bli akademiker. Aldrig har jag sagt det. Det är inte ens en gång önskvärt. Det har aldrig varit syftet.

Däremot har det handlat om att jämställa gymnasielinjer. Det har handlat om att öppna upp utbildningsval inför framtiden. Det har handlat om att underlätta för den som vill gå vidare till bland annat högskoleutbildning. Men sätt inte stämpeln på oss att vi har uppfattningen att alla ska bli akademiker!

De saker jag räknade upp om energiprogram, industriprogram och byggprogram i Borlänge är realiteter och fakta. Du kan ringa upp skolan och kolla direkt efter debatten. Det är bra resultat som visar att om man jobbar på det här sättet och utvecklar pedagogiken, blandar bra praktik med arbetsplatsförlagd utbildning och teori, kan man nå väldigt långt.

Men du vill ju inte se det här. Du har ju bestämt dig. Du målar ut det som om hela gymnasieskolan bara är en öken, att vi är sämst i världen. Sämst i världen – att du kan använda sådana uttryck! Jag skulle kunna räkna upp många länder – jag ska inte räkna upp ett enda – men tänk själv på vad du säger. Det finns ju länder som över huvud taget inte är i närheten av vår förskola eller grundskola. Överdrifter löser inte det här.

Kan vi nå någonstans med den här debatten – jag är medveten om att en riksdagsmajoritet har beslutat att det här ska förändras – är det att du möjligen skulle kunna ta med dig och seriöst sätta dig in i de konstruktiva och positiva erfarenheter som de fått som har försökt att jobba och nå bra resultat i den reforms anda som ni nu ska avskaffa. Det kan bidra till att skapa bättre resultat än det som ni nu tycker att ni ska skapa. Det är dit jag vill komma. Den ödmjukheten hoppas jag att du möjligen

skulle kunna visa i stället för generella yttranden om att allting är dåligt. Så är det inte.

Prot. 2006/07:55
26 januari

Anf. 34 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag skulle vilja att skolministern själv också kanske är lite ödmjuk i den här debatten. Precis som Peter Hultqvist tar upp skriver du oss på näsan vad vi tycker, att vi inte ser problemet och att vi tycker att alla ska vara akademiker. Så är inte fallet. Det tonläge som skolministern använder tycker jag är väldigt otrevligt. Ödmjukheten tycker jag att skolministern ska tänka över själv.

Det sägs att vi inte ser problemen. Men det gjorde vi socialdemokrater. Därav den gymnasierreform, GY-07, som vi röstade igenom men som ni drog tillbaka. Om du säger att den reformen bara är detaljer vet inte jag om skolministern har läst förslaget, för så är inte fallet.

Vi ser att vi behöver stärka yrkesutbildningarna. De behöver bli bättre, och de behöver integreras mer med näringslivet, med arbetsmarknaden. Vi ser också att kärnämnen behöver anpassas mer till utbildningarna så att eleverna känner sig mer motiverade att läsa de här ämnena. Men det är saker som ni har stoppat.

Det gör ju också att man ställer sig frågande när de här branscherna säger att för att eleverna ska kunna klara sig i sina yrken behöver de dessa kärnämnen. Nu kanske det inte var just svenska, engelska och matematik som skolministern menade. Det skulle vara intressant att veta vilka ämnen han menar ska vara frivilliga och inte vara frivilliga. Men alla branscher, inklusive Svenskt Näringsliv, säger att det här måste till för att man ska kunna få ett bra arbete i framtiden och för att Sverige ska kunna fortsätta konkurrera på den globala marknaden.

Jag är väldigt nyfiken på den utredning som ska komma, och jag hoppas att man ser de problem som jag och Peter Hultqvist har tagit upp. Jag hoppas också att skolministern själv visar lite ödmjukhet i debatterna framöver.

Anf. 35 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag har ju själv valt att debattera med två interpellanter samtidigt. Jag lovar att jag nog klarar av att debattera i alla möjliga tonlägen. När Hultqvist kallar det för svammel och dömer ut det klarar jag också av den debattstilen. Men jag diskuterar mycket gärna också i en annan ton med Magdalena Streijffert.

Jag har inte påstått att vi är sämst i världen. Jag har påstått att vi har störst antal avhopp i världen från gymnasiet, och det har vi. Och i Borlänge råkar det vara större än genomsnittet i landet, den kommun där Peter Hultqvist har styrt i årtionden. Jag kommer inte ihåg hur många år det är – vi kan väl reda ut det. Jag har varit skolminister i tre månader, men Hultqvist har styrt i rader av år. Om det nu vore så att sanningen fanns i Borlänge, varför har inte Hultqvist sett till att det här är genomfört i Borlänge? Varför är det så många avhopp just där?

Jag kan också hitta ett antal yrkesutbildningar som lyckas bättre än andra. Ibland beror det på att man har extra duktiga och engagerade lärare. Ibland beror det på, precis som Magdalena Streijffert var inne på, att man på en viss yrkesutbildning drar till sig elever som har mycket höga betyg i utgångsläget. Då lyckas de bättre. Det är inte så konstigt. Det är

Svar på
interpellationer

rätt lätt att förstå. Men vi måste ju ha en skola som är anpassad efter alla elever, också de som inte har så goda studieförutsättningar. Det är ju de som slås ut i dag.

Att det är lärarnas fel – bara de jobbar på något nytt sätt som är modernt så fixar sig alla problem – tror jag är lite för naivt. Jag tror inte det. Vi måste också ta ansvar som politiker för vilka reformbeslut vi fattar. Om vi säger att nu ska alla bli högskolebehöriga och sedan slås en fjärdedel ut säger ni att det är lärarnas fel. Det är inte acceptabelt. Jag tror inte att det är så.

Det finns inte den pedagogik i världen som gör att en skoltrött 16-åring blir högskolebehörig bara för att vi säger att nu ska ni ha en ny pedagogik. Vi måste liksom anpassa utbildningen efter att ungdomar är olika. En del vill bli akademiker, och en del vill ha kvalificerad yrkesutbildning, somliga med höga teoretiska studier, men andra vill inte och klarar inte av det. Vi kan inte bara lämna dem därhän. Vi måste ju ha utbildningar också för de eleverna. Det är det som det handlar om, anpassning till individer och anpassning till arbetslivets krav.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:167 om förändrad läroplan i förskolan

Anf. 36 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder som ger ett större ”skolfokus” på förskolans verksamhet samt hur i så fall jag ser på balansen mellan omsorg och pedagogik i olika åldersgrupper.

Förskolan ska vara trygg, utvecklande och lärorik för alla barn som deltar. Den naturliga egna nyfikenheten och lusten att lära hos barnen ska tas till vara, utifrån vars och ens egna förutsättningar. Med lekfull inlärning kan förskolan stimulera den språkliga och matematiska utvecklingen hos barn, vilket lägger grunden för senare skolframgångar.

Jag anser att förskolans potential att stimulera barns naturliga lust att lära inte har utnyttjats fullt ut. Den pedagogiska stimulansen som barn i förskola får varierar ofta, inte bara mellan kommuner utan också inom en och samma kommun. Jag anser att det bör säkerställas att förskolorna arbetar med en pedagogisk verksamhet som är anpassad till det enskilda barnets behov och att det sker en tydlig uppföljning av arbetet.

I läroplanen för förskolan (Lpfö 98) fastställs dels normer och värden, dels mål som förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar. Regeringen har tidigare aviserat (prop. 2006/07:1, utgiftsområde 16, s. 98) att förskolans pedagogiska uppdrag ska stärkas. Det kommer att ske genom en översyn av målen i förskolans läroplan och i samband med arbetet med den nya skollagen.

Anf. 37 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Barn lär sig efter mognad. Det är nyckeln till balansen mellan omsorg och pedagogik.

Förskolan ska vara en plats dit barn kommer utan att de ska behöva uppleva stress eller alltför påstridiga kunskapskrav. Det är därför leken måste vara grunden för barns lärande. Här ligger nyckeln till att, som Jan Björklund säger, utnyttja förskolans potential för att stimulera barns naturliga lust att lära. Men det bär lite emot att använda orden ”utnyttja” och ”potential” i det här sammanhanget. Däri ligger krav på någon sorts ribbhöjning, mätning och kriterier. Det kan vara bra på ett sätt, men det är mycket lätt att det blir obalans och att det slår över åt fel håll. Förskolan kan snabbt förvandlas till det man kan kalla barnskola.

Förskolan ska ha kvaliteten i centrum. Det innebär att vi inte ska erbjuda barnpassning. Kvalitet innebär heller inte att barnen ska stressas av kriterier som att det här ska en fyraåring kunna och det här ska en femåring kunna. Om det sedan blir grunden för snabba krav på studieresultat i skolans årskurs 1 kan det skapa situationer med mycket magont, nervositet och otrivsel i förskolan.

Däremot kan en väl genomtänkt pedagogik inom barnomsorgen ge mycket goda resultat i form av förberedelse inför skolarbetet. Regelbundna utvecklingssamtal mellan barn, förskollärare och föräldrar är ett mycket viktigt inslag.

De utvecklingsböcker som finns inom stora delar av barnomsorgen är ett mycket gott exempel. Där kan barnens framsteg följas när det gäller teckningar, upplevelser, lek ute och inomhus, deltagande i tema- och projektarbeten, kunskaper som att kunna knyta sina skor och skriva sitt namn för första gången och så vidare. Jag har tagit del av många sådana böcker, och de är djupt fascinerande.

Ett annat viktigt inslag i förskolan är barns sociala relationer. De är en väsentlig del av utvecklingen. Det är sådant som inte går att mäta men som kan observeras av personalen och som är intimt sammankopplat med den värdegrund som verksamheten förmedlar.

Kvaliteten är den viktiga framtidsfrågan när det gäller barnomsorgen. Den kan klaras dels genom resurser som gör att barngrupperna kan hållas på rimliga nivåer, dels genom fortbildning och pedagogiskt utvecklingsarbete, men framför allt genom att förstå vikten av att behålla balansen i verksamheten. Det måste finnas en tydlig gräns mellan förskola och skola.

På vilket sätt kommer regeringen i den kommande översynen av läroplanen att ta till vara de positiva exempel som finns runtom i landet där pedagogik och omsorg balanseras och kombineras? Ser också ministern ett tydligt behov av att markera en skiljelinje mellan förskola och skola?

Anf. 38 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Till skillnad från i den förra debatten tror jag att här inte finns några åsiktsskillnader, i varje fall inga som jag märker, mellan interpellanten och regeringen.

I förskolan ska det vara en balans mellan pedagogik och omsorg. Den utveckling som har varit under senare årtionden har gått mot alltmer pedagogik. Det har varit en utveckling som har skett stegvis och försiktigt. Alla partier i riksdagen har inte alltid varit överens, men Peter Hultqvists parti och mitt parti har varit helt överens om den utvecklingen – läroplanen för förskolan från 90-talet och så vidare.

I dag står jag som skolminister och diskuterar förskolan. Vid 90-talets början var det socialministern som hade ansvaret för barnomsorgen. Bara det visar att det skett en förskjutning. Då var det mer betoning på omsorg. Nu har pedagogik och skolförberedande inslag fått en ökad betydelse.

Jag vill skynda långsamt och tycker att utvecklingen på det här området går i rätt riktning. Jag tycker inte att vi ska ta några revolutionära steg när det gäller svensk förskolas utveckling. Till skillnad från gymnasiet fungerar svensk förskola mycket bra i all väsentligt. Utvecklingen går åt rätt håll.

Det finns problem. Till exempel är det svårigheter att rekrytera förskollärare och en del annat som vi måste ta tag i. Men min bedömning när jag läser Peter Hultqvists interpellation och lyssnar på hans anförande är att det finns en betydande enighet mellan regeringen och Socialdemokraterna i de här frågorna.

Anf. 39 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tar fasta på det ministern säger om att skynda långsamt – vad vi nu ska skynda emot. Jag tar fasta på att ministern säger att han tycker att det inte ska tas några revolutionära steg.

Min syn på den svenska barnomsorgen är att den i jämförelse med hur det ser ut runtom i världen närmast *är* en revolutionär verksamhet. Den är ett föredöme i många stycken. Vi får delegationer från andra länder som kommer hit och tittar. På något vis ser man det som en mönsterverksamhet.

Svensk förskola är unik. Den är ett sätt att klara behovet av barnomsorg när människor är på jobbet, men också ett försök att skapa en verksamhet där barnen står i centrum. Det är viktigt att pedagogiska ambitioner utgår från barnens behov. Det är det som är det särskiljande när det gäller svensk förskola – i många andra länder utgår man från de vuxnas behov. Tryggheten i verksamheten är den grundläggande faktorn för utveckling och grunden för att man ska kunna lära sig nya saker.

När regeringen nu ska starta ett översynsarbete krävs det både varsamhet och insikt. Jag får ta fasta på det ministern säger. Men jag vill varna för att krafter som har ett för hårt drivet vuxenperspektiv med krav på kriterier och mätbar måluppfyllelse gör sig hörda i översynen och ser till att det inte blir så enkelt som ministern och jag säger.

Jag vet att de finns. Jag har läst enkla frågor som har ställts till dig där jag känner att det ligger under ytan, även om man inte för upp det till allmän debatt – man tycker väl inte att det är läge ännu. Man har förhoppningen att regeringen ska vrida utvecklingen åt det håll som jag försöker varna för. Det var därför jag blev lite orolig när du använde orden ”potential” och ”utnyttjas fullt ut”. Men du har ju försökt förklara det här och ta dig ur den delen.

Barnperspektivet och FN:s barnkonvention är viktiga utgångspunkter. FN:s barnkonvention sätter barnets perspektiv i fokus. Det är en avsevärd skillnad mot att ha den vuxnes perspektiv på barn. Det gäller att balansera detta. Det är lätt att man som vuxen tar över när man bestämmer sig för hur verksamheten ska utformas. Det är det jag vill varna för. Då får vi sedan något helt annat.

På den gamla tiden, innan muren föll, drev man i öststaterna förskolor som i stor utsträckning var barnskolor. De var inriktade mot och kopp-lade till en skolutbildning där man hade ett auktoritärt förhållningssätt redan från första början. Detta är inte i någon mening positiva exempel. Det jag ibland blir förvånad över är att människor som säger sig ha varit väldiga motståndare till den typen av system plötsligt börjar presentera snarlika idéer, där man ligger nära den typen av tänkande.

Det är bra att du har gjort de här markeringarna. Jag litar på att arbetet kommer att drivas i den andan. Jag kommer att följa frågan mycket noga. Är det så att det kommer fram tendenser till barnskola eller tendenser till att förskolan ska värderas om och vridas åt ett annat håll kommer jag att återkomma i debatten. Och då är det nog fler som står på barrikaderna.

Jag får i dag lita på att det som du säger gäller inom begreppet ”skynda långsamt”. Vad det är vi ska skynda mot kanske du skulle kunna utveckla lite grann.

Anf. 40 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det har ju varit en utveckling, och framför allt är det de senaste 10–15 åren som utvecklingen, i alla fall på politisk nivå genom riksdagsbeslut, har accentuerats mot att mer betona pedagogik jämfört med tidigare, då det var betoning på omsorg. Överföringen från socialtjänsten till skolväsendet skedde på 90-talet. En läroplan fick man 1998. Förskolläraryrket är i dag en del av lärarutbildningen. Även om jag tycker att den borde få en tydligare egen identitet är den ju en del av lärarutbildningen.

Varje gång den typen av reformer har skett har det funnits de som har varnat: Vi ska väl inte ha skola i förskolan. Samma argument som det som Peter Hultqvist nu framför har funnits varje gång. Ändå har de här stegen tagits. Mitt parti har i hög grad stått bakom dessa steg. Det kan väl hända att det finns ytterligare något steg. Jag tycker till exempel att det är något märkligt över att vi inte i Sverige kan våga säga att förskollärarna – det finns ju olika yrkesgrupper i förskolan – ska ha det pedagogiska ansvaret i förskolan. Här är det på något sätt LO och Kommunal som styr. Det ska vara arbetslaget som har ansvaret. I skolan tycker vi ju att det är så självklart att lärarna ska ha ansvaret för den pedagogiska utvecklingen. Men det är en mindre fråga. Huvudinriktningen är att den utveckling som har varit under lång tid har gått i en sådan takt att den har varit förankrad. Det har inte blivit så kontroversiellt. Och ska det tas ytterligare steg i den utvecklingen tycker jag att det ska ske efter noggranna överväganden och i bred enighet.

Anf. 41 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! När det gäller framtidens barnomsorg kanske man skulle fundera på hur man tar ut steglängden på ett bra sätt. Hur gör man något som är nytt och utvecklande?

Många pratar om det hållbara samhället och den stora miljöutmaning vi har framför oss. Den sitter väldigt mycket i människors attityd, människors sätt att bete sig, människors sätt att hantera miljöfrågan. På många håll runt om i landet drivs ett mycket progressivt arbete inom barnomsorgen med till exempel sopkompostering. De har djur i anslutning till för-

skolorna. De driver en verksamhet mycket inriktad på ekologi och natur. De skapar på det sättet ett positivt intresse hos barnen i de här frågorna och lägger in det i sina långsiktiga utvecklingsplaner. Jag har besökt många sådana här daghem och sett vilket sätt de jobbar på och hur positivt det här upplevs av både barn och föräldrar. Många gånger har jag också fått rapporter om att barnen sedan har påverkat föräldrarna i mer miljövänlig riktning i sitt vardagliga liv i hemmet.

Om man nu ska se över läroplaner, om man ska se över den framtida inriktningen, kanske det här vore ett spår att ta upp i sammanhanget. Det här är ju en av mänsklighetens stora framtidsutmaningar. Kan man börja med den här typen av frågor redan i tidig ålder, planera och även utveckla synsätt, tror jag att man kan göra något som sedan fortplantar sig i den övriga skolverksamheten och som också påverkar samhället på bredden. Det skulle kunna vara ett tips från mig till dig inför den kommande översynen som jag, i all ödmjukhet, hoppas att du möjligen skulle kunna ta till dig.

Anf. 42 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag har inget emot att man lär sig kompostera sopor på dagis. Det är helt okej för mig. Jag märker en del på mina egna barn. Plötsligt blev jag överraskad över att min femåring skalade sina potatisar själv. Då visade det sig att han hade lärt sig detta på dagis för tre år sedan, men det hade han dolt skickligt för sina föräldrar. Allvarligt talat tycker jag att den inriktning som Peter Hultqvist beskriver är helt riktig, att man uppmuntrar barnen på olika sätt. Förskolan är bland annat pedagogisk verksamhet. Det är rätt mycket uppfostran i det där. Föräldrarna har huvudansvaret för uppfostran men dagispersonalen kompletterar.

Ibland får jag frågan: Varför talar ni inte mer om förskolan från den nya regeringen? Ni talar ju mycket om skolan och gymnasiet och så. Mitt svar på det är att ibland är det så att hälsan tiger still. Jag tycker att förskolan fungerar rätt bra i Sverige, precis som Peter Hultqvist beskriver det. Vi har större problem i grundskolan och gymnasiet så vårt reformarbete är mycket mer fokuserat där. Hade vi haft stora problem i förskolan hade vi naturligtvis ägnat oss mycket mer åt dem, men den utveckling som har varit, i bred enighet i riksdagen, har varit bra. Den går åt rätt håll. Den utvecklingen ska fortsätta. Tas det nya steg i utvecklingen, som det väl alltid kommer att göras förr eller senare – utveckling är just att det tas steg ibland och inte alls står stilla – hoppas jag att de stegen ska tas i bred enighet. Det är min inställning till de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:175 om skolans läroböcker

Anf. 43 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Rossana Dinamarca har frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att förhindra att innehållet i skolans läroböcker upplevs som diskriminerande och kränkande, vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förtydliga ansvaret för innehållet i läroböckerna och vad jag avser att

göra för att förbättra både elevens och lärares kunskaper om de delar av värdegrunden som till exempel rör genus och HBT-frågor.

I rapporten *I enlighet med skolans värdegrund?* konstaterar Statens skolverk att det finns brister i läroböckernas sätt att spegla värdegrunden. Jag anser att det är viktigt att man inom skolan diskuterar innehållet i de läromedel som används och reflekterar över hur dessa stöder skolans uppdrag. Läroböckernas sätt att beskriva ämnen och kunskapsområden får inte strida mot skrivningar i läroplanerna och relevanta kursplaner.

I grunden handlar skolans förmåga att spegla värdegrunden om en kompetent lärarkår. En lärare med gedigna kunskaper i pedagogik, och det ämne som hon eller han undervisar i, är tryggare i sin yrkesroll och har därmed större möjlighet att bedöma om läroböckernas innehåll stämmer överens med skolans värdegrund.

I budgetpropositionen för år 2007 har regeringen lagt fram flera förslag för att stödja lärarna i deras arbete. Bland annat aviserar regeringen den största statliga satsningen på lärarfortbildning sedan skolan kommunaliserades. Regeringen har också tagit initiativ till att 10 miljoner kronor satsas på att utveckla och sprida handlingsprogram mot mobbning och annan kränkande behandling. Åtgärdsprogrammen ska bygga på forskning och beprövad erfarenhet.

Som pedagogisk ledare har skolans rektor det yttersta ansvaret för val av läromedel och undervisningens utformning. Jag vill därför förbättra förutsättningarna för att rektorerna ska lyckas i sitt uppdrag. Som framgår av budgetpropositionen vill regeringen skapa en rektorsutbildning med högre grad av akademiskt innehåll än den nuvarande och avser att återkomma till riksdagen med förslag på behörighetsregler för rektorer.

Avslutningsvis anser jag att en välutbildad lärarkår och kompetenta rektorer är den bästa garanten både för en bra undervisning och för att skolorna väljer bra läromedel. Vi måste sedan lita på att lärarna själva kan göra en professionell bedömning av vilka läroböcker och läromedel som är bra eller dåliga.

Anf. 44 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Den granskning av läroböcker som Skolverket presenterade före jul är inte den första. Många granskningar innan dess har visat på liknande resultat, nämligen att undervisning och läroböcker kan upplevas som kränkande och diskriminerande av olika grupper av elever. Den kritik som riktas är allvarlig och manar till handling. Då räcker det inte att hänvisa till lärarnas kompetens och lita till den. Det är inte rimligt att elever i den svenska skolan fortsätter att utsättas för denna skeva världsbild. För att till exempel kunna utbilda jämställt krävs det att man har en insikt om vad jämställdhet är för något och att man är medveten om problemen med bristande jämställdhet i dagens samhälle.

Det här är frågor som vi i Vänsterpartiet har lyft fram tidigare och som vi menar bör vara en del av grundutbildningen. Vi menar också att de fortlöpande ska tas upp på fortbildningsdagar ute i skolorna.

Det gäller också lärarnas kunskaper i HBT-frågor.

En kritisk granskning av läromedel borde vara ett naturligt inslag såväl vid inköp av läromedel som vid samtal med eleverna och studenterna när man använder läromedlen i undervisningen.

Vi kan inte låta läromedelsförlagen stå utan ansvar. Därför har vi i Vänsterpartiet föreslagit att man ska ha en kvalitetsmärkning på samma sätt som vi har svanmärkning, i syfte att hjälpa skolor att göra val som överensstämmer med läroplanens värdegrund och tvinga bokförlagen att ta ansvar för innehållet i läroböckerna så att det överensstämmer med läroplanens värdegrund och inte går på tvärs med dem.

En annan fråga som aktualiserades förra veckan är sponsrade läromedel. Vi har ett fall där Svenskt Näringsliv har bjudit 200 lärare på en resa med ett planerat utbud från Svenskt Näringsliv för att de deltagande lärarna sedan ska ta fram ett läromedel som ska användas i skolan. Det bryter ju mot den opartiskhet som skola och lärare ska ha. Jag tycker att det borde vara viktigt för ministern att kommentera hur vi ska agera mot detta.

Vänsterpartiet har föreslagit att vi ska ha nationella riktlinjer för att skydda skolans opartiskhet. Vi har också föreslagit att marknadsföringslagen ska förtydligas för att hårdare reglera den här typen av sponsring. Närmare en elev än som lärare kommer man inte.

Att som Svenskt Näringsliv har gjort knyta till sig lärare för att göra sitt läromedel mer trovärdigt är mycket allvarligt för skolans opartiskhet.

Andra fall som har dykt upp när det gäller diskriminering och kränkande behandling av barn och elever är det som vi har sett i Landskrona och Malmö där man har föreslagit språkförbud.

Det är viktigt att vi har ett kritiskt förhållningssätt. Det ska komma in tidigt i skolan. Det gäller allt material som används, inte bara läroböcker. En kvalitetsmärkning skulle vara bra för lärarna som konsumenter, men det skulle också tvinga förlagen att ta ansvar.

Det här är ganska allvarlig kritik. Det manar till handling. Jag vill veta hur ministern tänker handla.

Anf. 45 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag har en del läroböcker kvar från när jag gick i skolan. Någon gång har jag plockat fram dem och tittat i dem. Jag har en bok från 70-talet i orienteringsämnen, oä, på mellanstadiet. Jag minns särskilt en bild på glada kinesiska bönder. Texten är något i stil med att under kulturrevolutionen som är uppskattad i Kina har befolkningen utvecklats och man får nya ansvarsuppgifter.

Då hade vi statlig läromedelscensur. Det hjälpte inte, kan jag säga. Jag tror inte på tanken att landets skolminister eller några som landets skolminister pekar ut ska censurera skolans läroböcker. Jag tror inte på den tanken. Det gjorde inte Vänsterpartiet heller när den svenska läromedelscensuren avskaffades i bred enighet 1991. Att återinföra den tror jag inte på.

Frågan är: Kan man ha någon annan granskning än ett statligt organ som censurerar? Att vi står här och diskuterar i dag beror ju på att Statens skolverk har läst igenom böcker och granskat dem och kommit med påpekanden. De rapporterna är, såvitt jag förstår, precis det som Rossana Dinamarca efterlyser. Man pekar ut vad som inte är bra, men man har ju inte makten att säga att så här får det inte stå. Man påpekar vad som inte är bra. Det är klart att läromedelsförlagen lyssnar på det. De vill ju sälja sina böcker till skolorna. Det är klart att de lyssnar på vad Skolverket och lärarna säger.

Om Rossana Dinamarca är ute efter att någon ska läsa igenom läroböcker och ha synpunkter på vad som är bra och väcka en viss debatt kring det och väcka till eftertanke så har vi ju det. Det är ju därför vi står här. Skolverket gör ju det.

Före detta historieläraren Göran Hägg, som är författare, gör också en årlig granskning av läroböcker. Läroböcker granskas intensivt i Sverige av alla möjliga personer och aktörer och det förs debatt om det. Jag tror att det är mycket bättre än att återinföra en statlig läromedelscensur.

Rossana Dinamarca säger att de här frågorna är alldeles för viktiga för att vi ska kunna lita på lärarna. Vad har man då för inställning? Det spelar väl ingen roll om vi svanmärker några böcker om lärarna inte förstår vad jämställdhet är. I så fall hjälper det väl inte vad som står i boken.

Boken är ett stöd i undervisningen, men det är naturligtvis lärarens kunskaper och värderingar som ytterst är avgörande. Jag litar på lärarna. Vi behöver förbättra utbildningen av lärarna. Lärarutbildningen har försämrats kraftigt i Sverige genom ett antal reformer. Vi behöver ha behörighetskrav och annat. Men i grunden måste vi lita på lärare och rektorer.

Vad interpellanten är ute efter vet jag inte, men om avsikten är att vi ska ha en debatt om läromedlens innehåll och att den debatten ska vara utvecklande för läromedelsproducenter och lärare och att man lyssnar och tar del av den, menar jag att vi har det. Vår debatt just nu handlar ju om just det. Vi står och diskuterar därför att det finns en rapport som har granskat läromedel.

Om Rossana Dinamarca är ute efter att återinföra den statliga läromedelscensuren säger jag blankt nej.

Anf. 46 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Jag vet inte om ministern medvetet försöker missförstå eller om han inte har läst det förslag som jag har skrivit i interpellationen. Jag efterfrågar ingen censur av några böcker.

När ministern är ute och köper tvättmedel finns det miljömärkta tvättmedel och det finns de som inte är miljömärkta. Det är upp till Björklund att välja vilket tvättmedel han vill ha. Märkningen är ju en hjälp om ministern vill vara miljövänlig i sitt val.

På samma sätt menar jag att man kan göra när det gäller läromedel. Man kan ha en kvalitetsmärkning som naturligtvis är frivillig för förlagen. Jag menar att förlagen inte kan smita undan sitt ansvar. Det är det man gör.

Jag kan gå tillbaka och titta i de böcker som jag hade för 20 år sedan och ser då att det är exakt samma bilder och exakt samma texter som står kvar 20 år senare. Det är inte rimligt. Hur ska läromedelsförlagen ta sitt ansvar? Jag vill ha en sådan här kvalitetsmärkning för att pusha på lite och öka lärarnas makt i valet av läromedel.

Jag litar mycket på lärare, men jag ser också problemet med att lärare som undervisar i exempelvis sex och samlevnad ger en bild av homo- och bisexualitet som något avvikande och konstigt och att heterosexualitet är norm.

Det är ju ett problem. Frågan är vad vi gör åt det.

Jag har föreslagit att man i grundutbildningen ska ta upp frågor kring genus och HBT-kunskap. Ministern har inte sagt någonting om det.

Han undvek skickligt att svara på frågan om när Svenskt Näringsliv lägger över 2 miljoner kronor på att knyta till sig lärare och bjuda dem på en resa och låta dem sammanställa ett material att användas i skolorna. Tycker inte ministern att det blir ett problem för skolans opartiskhet?

Elever och barn kränks, som i fallet med Malmö och Landskrona kommuner där man har föreslagit språkförbud. I Landskrona har man dessutom genomfört det.

Anf. 47 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag är visserligen ny i riksdagen och kanske inte vet hur allt fungerar, men när Rossana Dinamarca lämnar in en interpellation läser jag på och funderar mycket på frågeställningen och försöker besvara den.

I sitt första och andra inlägg ställer sedan Rossana Dinamarca ytterligare sju frågor om helt andra saker och attackerar mig när jag inte svarar på dem. Det kanske är så man gör, men jag väljer att fokusera på svaret.

Interpellanten hänvisar nu till Svenskt Näringsliv och något som jag inte har hört talas om. Jag tänker inte uttala mig om det innan jag har satt mig in i det.

Om vi går tillbaka till det som interpellationsdebatten är avsedd att handla om, nämligen granskningen av läromedel, så har riksdagen inte bestämt att vi nu ska ha någon statlig granskning eller svanmärkning. Läromedelsproducenter och andra får väl göra vilken granskning som de vill av böcker och svanmärka eller göra något annat med dem. Men den stora skillnaden gäller: Ska landets skolminister börja böcker eller utse några som på mitt uppdrag ska läsa böcker och sätta godkänt eller inte på dem? Det är detta som det handlar om, och det avvisar jag. Det var därför som läromedelscensuren avskaffades 1991.

Jag kan inte tvinga vare sig förlagen eller någon annan att sätta några svanar på sina böcker. Men jag vet att när Sveriges lärarkår köper in böcker till sina skolor lägger man ned mycket omsorg på att böckerna ska vara avpassade efter de läroplaner och kursplaner som finns.

Det kan hända att Rossana Dinamarca tycker att den svenska lärarkåren minsann har ålderdomliga värderingar och så vidare och att de borde bytas ut.

Vi delar helt uppfattningen att vi måste utveckla och modernisera inställningen i både skolväsendet och opinionen när det gäller HBT-frågor och allt vad det kan vara.

Men om man tror att svaret på detta är att vi inrättar ett statligt organ som ska sitta och stämpla böcker, då är vi fel ute. Det är att återinföra en statlig läromedelscensur, och det är det som Rossana Dinamarca argumenterar för även om hon inte erkänner det. Och det är vi emot.

När Skolverket riktar en del kritik mot en del böcker – andra debattörer, till exempel Göran Hägg, gör det också – tror jag att det tar skruv hos läromedelsföretagen och lärarna. Och läromedelsföretagen fungerar mycket enkelt och gör böcker som de tror att skolorna vill köpa därför att de vill sälja sina böcker. Och lärarna fungerar också enkelt och köper de läroböcker som de tycker stämmer överens med läroplaner och kursplaner. Därför tror jag att om förlag får kritik så är de mycket lyhörda för den.

Men att sitta här och säga att ett statligt organ ska säga Godkänd eller Icke godkänd om böckerna vänder jag mig emot. Och riksdagen har hittills varit överens om att vi inte ska ha ett sådant system.

Prot. 2006/07:55
26 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 48 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Eftersom jag anser att man i skolan ska använda mer material än bara läroböcker tycker jag att det är konstigt att ministern fortsätter att tala om att detta skulle vara någon typ av censur. Jag tycker att det är väldigt viktigt att man har ett kritiskt förhållningssätt och att skolan lär ut det väldigt tidigt till skolbarnen.

Men jag menar att läromedelsföretagen som ger ut läroböcker också har ett ansvar för innehållet i böckerna och att det stämmer överens med läroplanens värdegrund. Jag säger inte att de ska förvanska historien eller ge en annan bild av samhället utan att innehållet ska stämma överens med värdegrunden, så att ingen elev i skolan, vare sig hon är muslim, lesbisk eller någonting annat, ska känna sig kränkt av läromedlen. Och det handlar, återigen, inte om censur utan om en kvalitetsmärkning, så att lärarna kan få en större makt över sina val och på det sättet kunna styra sina val.

Det är bra att ministern nu nämnde att han inte visste om detta med Svenskt Näringsliv. Det ger honom en möjlighet att sätta sig in i frågan. Svenskt Näringsliv har anmälts för bestickning i detta fall till Riksenheten mot korruption.

Jag har inte sagt någonting om att det är ministern som ska sitta och läsa läroböckerna. Det tycker jag vore dumt om han gjorde. Och svanmärkningen ligger under Jordbruksdepartementet. Men formerna för detta kan vi naturligtvis diskutera.

För mig handlar det inte om att byta ut några lärare. Men jag tycker att det är viktigt att detta finns med i grundutbildningen för de lärare som nu kommer ut. Och för de lärare som redan finns ute i skolorna ska detta ingå vid fortbildningsdagar etcetera.

Vi kan inte blunda för detta. Detta är inte ett nytt problem som kom före jul. Detta har fortgått hela tiden och har funnits i läroböckerna under en lång tid, men det har inte hänt någonting trots dessa granskningar. Då gäller det att handla på ett annat sätt.

Anf. 49 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag försäkrar att de läroböcker som vi har i dag är anorlunda i allt väsentligt än de läroböcker som man hade för 30 år sedan. Det är klart att det händer mycket hela tiden med läroböckerna.

Men jag har ingen anledning att stå och försvara något läromedelsförlag, utan mitt uppdrag är att se till att svensk skola har så hög kvalitet som möjligt. Och då har vi prövat olika modeller för hur vi ska få fram läromedel. Och vi har prövat ett system där staten styr mer än vad staten gör i dag. Det gick vi gemensamt ifrån eftersom vi upplevde det som väldigt problematiskt.

De böcker som jag nämnde från 70-talet med glada kinesiska lantarbetare som hyllade kulturrevolutionen i oä-böckerna hade passerat en statlig läromedelscensur och inte hjälpte det.

Jag tror på att man ska ha en mångfald av läromedelsproducenter som inte bara lyssnar på statliga direktiv utan som gör en fri tolkning utifrån de kursplaner och läroplaner som finns.

Vi har många skolor, lärare och aktörer som handlar upp böcker. Då väljer man en bok från ett förlag i en skola och en annan bok från ett annat förlag i en annan skola, också beroende på vilken pedagogik som man vill använda.

Ibland blir jag förvånad över att de som genomförde kommunaliseringen av skolan och tycker att det är jättebra att kommunerna bestämmer är så otroligt angelägna om att staten ska gå in med pekpinna om allting. Varför kommunaliserade ni skolan om ni vill styra allting?

Lita på kommuner, skolor och lärare när de gör dessa val. Den genomläsning och kritik som jag tycker erfordras görs ju av Skolverket. Det är ju precis på basis av den rapporten som vi står här. Det är oklart om det är censur som Rossana Dinamarca efterlyser. Men om det inte är censur, vilket hon säger, utan att det är att någon ska läsa igenom, granska och kritisera, så är det ju precis det som har skett, och det är därför som vi står här, därför att det finns en sådan kritisk rapport. Vi diskuterar hur man beskriver islam och annat. Det är ju därför som vi står här, därför att den kritiska granskningen redan har skett. Så vad är det egentligen som Rossana Dinamarca efterlyser om inte mer censur? Om hon efterlyser att någon ska läsa igenom och kritisera så finns ju det redan.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2006/07:202 och 203 om Sveriges arbete för kvinnors situation i väpnade konflikter

Anf. 50 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Désirée Pethrus Engström har frågat utrikesministern och mig vad vi avser att vidta för åtgärder för att tillse att resolution 1325 genomförs i Demokratiska republiken Kongo (Kongo-Kinshasa) för att skydda kvinnor mot systematiska våldtäkter; vad vi avser att vidta för åtgärder i internationella sammanhang för att den i väpnade konflikter ofta utbredda straffriheten för soldater och officerare ska försvinna; vad vi avser att vidta för åtgärder för att de utsatta kvinnorna ska kunna få relevant vård och behandling efter de övergrepp de utsatts för, samt vad vi avser att göra för att säkra dessa kvinnors och deras barns fortsatta försörjning. Jag svarar på båda interpellationerna.

Sverige fäster stor vikt vid jämställdhetsperspektivet i vårt breda freds- och säkerhetsfrämjande arbete, i det svenska humanitära biståndet samt i svenska åtgärder för att främja respekten för mänskliga rättigheter. Skyddsaspekten rent generellt och skydd mot sexuellt våld utgör en central del.

Övergreppen i Kongo-Kinshasa, särskilt de sexuella övergreppen mot kvinnor och barn, har varit omfattande och allvarliga. Sverige fäster därför stor vikt vid skydd för, och stöd till, dessa grupper. Låt mig nämna några exempel.

I Kongo-Kinshasa kanaliseras mycket av det svenska humanitära biståndet via en gemensam givarfond, Pooled Fund. År 2006 betalades 105 miljoner svenska kronor ut, av omkring totalt 170 miljoner kronor i humanitärt bistånd, och under 2007 kommer beloppet sannolikt att bli 100 miljoner kronor, och den totala volymen kommer sannolikt att kvarstå. Medlen inom den gemensamma fonden förvaltas av FN:s humanitära koordinatör i landet. Sverige är representerat i fondens styrelse på plats och kan således bevaka att centrala svenska frågor som sexuellt och könsrelaterat våld beaktas i fondens arbete. Den gemensamma givarfonden verkar inom ramverket för den för världssamfundet gemensamma Humanitarian Action Plan för Demokratiska republiken Kongo.

Sverige bidrar genom denna fond till ett stort antal internationella enskilda organisationer och FN-organ som utför insatser inom den gemensamma aktionsplanens ramverk. Exempelvis kan nämnas att delar av detta omfattande humanitära bistånd går till samfälligheter i städer och byar som till största delen består av kvinnor utsatta för sexuellt våld. Dessa kvinnor har förskjutits av sina familjer och är ensamförsörjare i sina hushåll. Ett exempel är en samfällighet där kvinnorna genom FAO:s, Food and Agriculture Organization, försorg får utsäde, gödsel, redskap med mera som möjliggör odlandet av grödor som de sedan kan sälja för att försörja sig och betala skolavgifter med mera.

Därtill bör nämnas att Sverige i Kongo-Kinshasa stöder Internationella rödakorskommittén som bland annat arbetar med skyddsfrågor och med att minska sexuellt våld mot kvinnor och verka för deras återanpassning i samhället.

Vidare stöder Sverige den Norgebaserade internationella enskilda organisationen Norsk Flyktinghjälp, som bland annat arbetar med medling i konflikter i lokalsamhällen, upplysning om mänskliga rättigheter och informationsspridning, vilket kan påverka inställningen till och förekomsten av sexuellt våld.

Som en följd av omfattningen av det grova sexuella våldet har man på Panzisyjukhuset i Bukavu, Syd-Kivu, utvecklat gynekologisk kirurgi för att behandla drabbade kvinnor. Utöver de kirurgiska operationerna bidrar sjukhuset med psykosocialt stöd. Genom Pingstkyrkans biståndsgren och dess kongolesiska samarbetspartner har Sverige till stora delar varit med och byggt upp detta sjukhus. I dag utgår det direkta stödet till denna verksamhet från Echo, det vill säga att Sverige bidrar indirekt, samtidigt som Sida ger humanitärt bidrag till sjukhuset via Röda Korset, Rädda Barnen och Unicef. Även andra sjukhus erhåller svenskt stöd via Unicef.

Interpellationerna berör problematiken med att kvinnorna ofta förskjuts socialt, det vill säga att statusen som våldtäktsoffer är väldigt stigmatiserande. Det är viktigt att i sammanhanget notera att man måste inrikta sig på att hjälpa dessa kvinnor utan att stigmatisera dem ytterligare.

Ovannämnda inriktning på det humanitära biståndet fortsätter under 2007. Skyddsaspekten är och förblir viktig. Rätten för kvinnor att inte bli utsatta för sexuellt våld är en integrerad del av skyddsaspekten och Sveriges humanitära arbete i Demokratiska republiken Kongo.

Sverige bidrar till att demobilisera ”potentiella” förövare inom såväl den reguljära kongolesiska armén som miliser och återintegrera dem i samhället genom att bland annat ge dem startkapital och utbildning. Se-

dan 2002 stöder Sverige Trust Fund i Världsbankens regi inom ramen för the Multi Country Demobilisation and Reintegration Programme for the Greater Great Lakes Region. I detta program är komponenten för Kongo-Kinshasa den enskilt största.

Sverige verkar även genom Europeiska unionen i Kongo-Kinshasa. En militär EU-styrka, Eufor RD Congo, till vilken Sverige gav ett substantiellt bidrag, har under sommaren och hösten stöttat FN-styrkan Monuc för att upprätthålla säkerheten under valen. I samband med detta åtagande tillsatte Sverige även tjänsten som rådgivare i genderfrågor till EU-styrkans militära ledning. Rådgivaren verkade bland annat för att bredda kontaktytorna med den kvinnliga delen av befolkningen, säkerställa att de kvinnor som utsatts för sexuellt våld fick hjälp på ett bra sätt, samt att kvinnans viktiga roll som opinionsbildare uppmärksammades.

EU bedriver även en militärrådgivarinsats med syfte att reformera militären och en polisinsats i Kinshasa, till vilka Sverige bidrar med personal. Sverige bidrar även med kravallutrustning till polisinsatsen. EU planerar nu för att stärka sitt engagemang för säkerhetssektorreform i landet – en nyckelåtgärd för att stärka skyddet för kvinnor.

Sverige har varit pådrivande inom EU för att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet i insatserna. I det pågående planeringsarbetet av en möjlig EU-SSR-insats och i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av resolution 1325 har Sverige varit särskilt aktivt för att säkerställa att kvinnors utsatta situation tas i beaktande.

Avslutningsvis, fru talman, frågan om straffrihet för soldater och officerare. Inom ramen för regeringens arbete för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna har Sverige, ofta tillsammans med övriga EU, påtalas för regeringen i Demokratiska republiken Kongo vikten av att motverka straffrihet. Landets regering bär det yttersta ansvaret för att förhindra kränkningar av de mänskliga rättigheterna och för att skydda kvinnor och män, flickor och pojkar från risken att bli utsatta för våld, inklusive sexuellt våld i alla dess former. De ansvariga för övergreppen måste ställas till svars, och offren har rätt till skydd.

Anf. 51 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för det genomarbetade svaret och tycker naturligtvis att det är glädjande att ministern instämmer i att det behövs åtgärder för att minska antalet våldtäkter i Kongo-Kinshasa och för att ge dem som har utsatts för våldtäkter rätt till vård och behandling.

Anledningen till att jag ställde denna interpellation är bland annat ett stort antal artiklar som tidningen Dagen hade under hösten. Det var skrämmande berättelser som inte handlade om några enskilda fall utan om systematiska våldtäkter som begås mot kvinnor i Kongo. Enligt flera organisationer menar man att var tredje kvinna i Kongo har våldtagits. Det är en fruktansvärd siffra. Det visar att våldtäkter har blivit en del av krigföringen mot befolkningen, och syftet är att slå sönder familjer och den bas som familjen utgör för trygghet och överlevnad i detta fattiga land. Det sägs att det inte är krig i landet, och ändå är Kongos kvinnor varje dag männens slagfält! Så kriget pågår, men bara i en annan form.

Jag var i december på ett seminarium där Justine Sirire, 30 år, själv berättade om de våldtäkter – det är inte bara en utan flera – som hon har

varit utsatt för just i Kongo-Kinshasa. Även den läkare som vårdar många offer på Panzisyjukhuset i Bukavi, doktor Mukwege, berättade om det fruktansvärda som händer i landet och hur svårt skadade de kvinnor är som över huvud taget överlever dessa fruktansvärda övergrepp.

Då, fru talman, kan vi inte slå oss till ro som politiker. Vi måste naturligtvis gå samman över landsgränser och markera att detta *inte* på något sätt är acceptabelt och att vi vill se åtgärder från det internationella samfundet och från Kongos regering mot detta.

Jag vet att Kofi Annan på kvinnokonferensen år 2005 i FN:s regi i New York höll ett seminarium där han uppmärksammade de här frågorna. Han betonade just att kvinnorna har blivit männens slagfält och hur det påverkar kvinnorna, som blir utfrysade från lokalsamhället. De får också svårt att försörja sig, då de inte vågar sig ut på fälten för att arbeta i rädslan för nya övergrepp.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi här i kammaren kan berätta om detta, men samtidigt är det så svåra berättelser som dessa kvinnor har att det inte går att beskriva allt det som kvinnorna har varit med om.

Frågan blir då vad vi i Sverige kan göra mer. Ministern har tagit upp flera viktiga åtgärder. Kan vi göra något mer? Kan vi påverka FN att göra mer? Kan vi sätta frågan högre upp på FN:s agenda? Jag är inte så säker på att den är så högt upp på FN:s agenda. Kan EU göra mer? Min fråga är naturligtvis: Vad kan ministern ytterligare göra vid sidan av det som redan görs för att få upp frågan på både EU:s och FN:s agenda?

Det är ofta milismän från Rwanda, men också från Kongo-Kinshasas egna soldater, som gör dessa övergrepp. I dag finns många FN-soldater i Kongo-Kinshasa, och ändå pågår dessa ständiga våldsattacker mot kvinnor. Hur kan de få fortsätta trots att det finns så många FN-soldater i Kongo? Kan vi inte trycka på mer inom det internationella samfundet på att det också finns resolutioner som säger att man inte får våldta kvinnor? Ministern säger att det är landet självt som ska beivra brotten, men frågan är om vi inte kan föra upp det i internationella domstolar när det är militär personal som gör dessa övergrepp?

Anf. 52 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Låt mig tacka Désirée Pethrus Engström för att hon vill ta upp den här frågan, som jag tror förtjänar mycket stor uppmärksamhet med tanke på varje enskild som utsätts för detta men också därför att det har blivit mer systematiskt med våldtäkter i konfliktsituationer. Vad ska vi göra åt detta? Kriget är slut men offren lever vidare, och fortfarande är det kanske en del beteenden som äger rum. Jag har också hört förfärliga siffror, bland annat när jag var på en FN-aidskonferens i höstas. Vi hade upp ett specialfall om säkerhet och aidsproblematiken och ägnade en förmiddag åt Kongo-Kinshasa. Man diskuterade vad aidsutbredningen har haft för betydelse i samband med kriget och dess konsekvenser men också uppgiften att av de kvinnor som har överlevt lär uppemot 800 000 ha varit utsatta för våldtäkter, kvinnor som nu lever vidare.

Hur kan vi verka för fred och försoning? Det är många komponenter i detta, vi hinner inte gå in på allting i dag. Men det jag tror är viktigt – och det är därför jag i dag har på mig märket Ögat som Lottorna och Unifem tagit fram i syfte att lyfta fram frågan om systematiska våldtäkter – är att visa att vi ser vad som sker och att vi försöker förstå men också

motverka det. Jag tror att det är oerhört viktigt att säga att landet självt måste förstå och ta ansvar och hävda internationell rätt och lag men också dokumentera övergreppen och se till att förövare ställs till svars. Därför måste vi utbilda våra soldater och människor som arbetar med utvecklingsstödet för att iaktta detta och inte bara bilda opinion utan också se till att kvinnors rättigheter blir en integrerad del i alla de aktiviteter vi företar oss inom utvecklingssamarbetet, i militära operationer och i EU:s civila och i krishanteringssituationer.

Vi har tagit initiativ till att det inom FN-systemet, inom dess militära del som utbildar och förser alla de FN-soldater som ska ut, ska finnas en högt placerad jämställdhetsrådgivare. Det är ett initiativ som har tagits nyligen, inte minst genom det intresse som Kofi Annan har visat frågan. Det är ett sätt att visa att detta måste vara med när vi utbildar de soldater som sänds ut. Många gånger har de tyvärr också varit förövare. Det handlar också om att få kunskap och kunna dokumentera detta för att någon ska kunna ställas till svars och för att försoning också ska kunna äga rum.

Det finns väldigt mycket mer kvar att göra i det här arbetet. Jag är glad över att riksdagen har visat engagemang för detta i dag.

Jag vill också passa på att nämna att vi har en nationell handlingsplan kring resolution 1325 som handlar om detta. Jag hoppas kunna få återkomma inte bara till kvinnors roll som offer utan också till hur jag anser att vi ska arbeta för att stärka kvinnor för att bryta dessa förfärliga betenden som vi nu ser i en del konfliktsituationer.

Anf. 53 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag tackar ministern för det svaret och för det engagemang som ministern visar för frågan. Det bådar gott för framtiden. I mitt första inlägg fokuserade jag lite mer på hur vi ska förhindra våldet. Där tror jag att det finns mer att göra för att få upp det på agendan ännu mer.

Jag skulle också vilja lyfta upp nästa del som handlar om vård och behandling. Den vård som krävs är nämligen ganska omfattande. För det första är det så många offer vi talar om. De behöver ofta hjälp med komplicerade operationer efter de här våldtäkterna, eftersom de är så våldsamma. Frågan är: Finns det tillräckligt med sjukvård för alla dessa kvinnor, om nu var tredje kvinna i Kongo-Kinshasa har varit utsatt för våldtäkt? Tror vi att det finns tillräckligt med resurser?

Sedan behövs det också, som ministern sade, ett psykologiskt och psykosocialt stöd till kvinnorna, eftersom det också självfallet är en stor andel som får psykiska men. Jag vet inte om de 100 miljoner som ministern nämner i interpellationssvaret går till just vård och behandling av våldtäktsoffer. Jag kan inte riktigt utläsa det. Finns det tillräckligt många sjukhus och behandlingscenter för de här kvinnorna?

När de här kvinnorna sedan har fått vård och behandling ska de återvända hem. Då börjar ytterligare en svår process för många kvinnor eftersom det är, som vi har varit inne på, så behäftat med skuld och skam. Utfrysningen från lokalsamhället av de här kvinnorna är omfattande. Då krävs det ett mänskligt stöd för att de ska kunna klara av det här återvändandet. Den utbredda synen att de här kvinnorna ska förskjutas finns ju. Där tror jag att ideella organisationer än mer än i dag kan finnas med i stödprocessen. Jag vet att kyrkans olika hjälporganisationer gör en stor

insats. Jag tror att kyrkliga organisationer och andra hjälpororganisationer kanske skulle kunna få ett ännu större stöd än i dag.

En viktig fråga som jag också vill lyfta upp är detta hur kvinnor ska försörja sig, eftersom de inte vågar gå ut på fälten för att hämta mat. Den ingår också i min frågeställning. Det här gör att kvinnorna blir fattigare och att deras barn drabbas. Det gör att kvinnorna blir än mer utsatta för framtiden.

Jag har också en fråga som berör ministerns svar om den här rådgivaren till EU-styrkans militära ledning i genderfrågor. Jag tänker mig att det skulle handla om att utbilda och ge kompetens i frågor som har att göra med hur man inom FN-styrkan ska kunna stärka kvinnors ställning i Kongo och hur man ser till att de får kunskap i att se strukturella och ojämställda system inom samhället som gör det möjligt att var tredje kvinna i Kongo riskerar att bli våldtagen. Där menar jag att FN-styrkan måste få förståelse för de mekanismer som gör att många av dem till exempel själva utnyttjar sexuella tjänster hos kvinnor i Kongo-Kinshasa. Det här ger helt fel signaler till militär personal inom landet att synen på kvinnan är att hon är en rättighet, någonting man kan ta för sig av. Jag skulle vilja att den här rådgivaren verkligen utbildade styrkorna i de här frågorna och markerade att det inte är acceptabelt att kvinnors kroppar utnyttjas på det sättet och naturligtvis inte heller för sexuellt våld.

Min fråga handlar om huruvida ministern tror att de här 100 miljonerna räcker och om den här utbildaren, rådgivaren, även ska utbilda FN-styrkorna.

Anf. 54 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tackar Désirée Pethrus Engström för att hon har ställt den här interpellationen. När statsrådet vidgade perspektivet en smula från att bara handla om Kongo-Kinshasa fann jag anledning att också begära ordet. Jag hade förra året möjlighet att på Backåkra nere i Ystad lyssna till FN:s generalsekreterare Kofi Annans särskilda utredare eller granskare i den här frågan, nämligen Elisabeth Rehn. Tillsammans med en känd kvinnlig politiker från Liberia har hon gjort en stor utredning om just de här frågorna. Det var en specialgranskning av ett antal konflikter i världen, hur kvinnor har misshandlats och hur detta har skett systematiskt.

Det var på ett annat sätt, i förstorad skala, en ännu mer skrämmande upplevelse. Den fråga som jag tycker reser sig här är att man inte bara kan göra de enskilda soldaterna och människorna ansvariga för de enorma övergrepp som sker systematiskt. Vi har sett det i Rwanda och så vidare. Vi måste också, som Désirée Pethrus Engström var inne på, lyfta upp ansvaret för att det här förekommer till statsledningarna och till de ansvariga politikerna.

Jag tror att det var Elisabeth Rehns och hennes medarbetares huvudlinje att om inte det internationella samfundet gör frågan om de systematiska våldtäkterna i krig till en fråga också för de ansvariga politikerna – om de stillatigande åser detta – blir det ett vapen i själva krigföringen. Jag menar, och jag tror att det kan vara oberoende av kön, att det är viktigt att göra de politiker i olika statsledningar som stillatigande åser detta ansvariga för att deras soldater använder våldtäkten som ett inslag i att

kuva en annan nation, ett annat folk eller en annan stam som det ibland är fråga om.

Detta är inte något nytt i världen. Vi vet att det förekom inte minst under slutskedet av andra världskriget, och kanske tidigare också. Det har kommit ut en bok som heter *Stalins hämnd*. Den visar den otroliga brutalitet på det här området som ryska soldater visade i Tyskland gentemot tyska kvinnor i slutet av andra världskriget. Det är en alldeles utmärkt bok.

Jag skulle vilja fråga statsrådet hur Sverige skulle kunna följa upp Elisabeth Rehns och den liberianska kvinnoaktivistens studier på det här området så att det blir en internationell fråga där ansvaret för de systematiska våldtäkterna i krig också läggs på de ansvariga politikerna.

Anf. 55 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Låt mig återkomma till detta att Sverige hade med en jämställdhetsrådgivare i EU-insatsen i Kongo nu senast. Det var en kvinna som var placerad i Potsdam. Det har haft väldigt bra effekt. Det visar att Sverige menar allvar och att vi också vill påverka detta inte bara i ord utan också i handling genom att ställa den här typen av kompetens till styrkans förfogande. Vad jag har förstått har det gjort så god nytta att chefen för den svenska insatsledningen nu har knutit den här kvinnan direkt till sig. Det här behövs också för de fortsatta svenska framgångarna på det här området.

När det gäller den FN-jämställdhetsrådgivare som vi vill ha placerad i New York handlar det väldigt mycket om de FN-soldater som sänds ut. Behoven är ju enorma. Jag tror att DPKO planerar att snart skicka ut uppemot 140 000 soldater till olika krishärdar runtomkring. Många av dem kommer från utvecklingsländerna. Det handlar om att utbilda de soldaterna i hur man beter sig och hur man lever i FN:s anda, och inte minst enligt resolution 1325. Det handlar också om att iaktta speciellt kvinnors och barns skyddsbehov i konflikter. Det är oftast kvinnor och barn som drabbas värst. Men detta behövs också för att man ska kunna dokumentera de övergrepp som sker. Jag tror att det är väldigt viktigt, när man sedan går in i en post-konflikt-situation, för att komma åt stigmat kring de kvinnor som har drabbats och för att kunna ställa ansvariga till rätta, att man också har ett rättssystem som fungerar.

Därför är jag glad att Sverige har sjösatt ett program som heter Gender Justice. Vi har gjort det tillsammans med Sydafrika. Där tittar vi bland annat nu på situationen i Liberia för att diskutera kvinnors rättigheter, utkräva ansvar och få möjlighet att döma de skyldiga. Det måste ju vara så att det är på så sätt vi lyfter upp hela den här frågan: genom att visa att det här inte är acceptabelt och att vi är oroad för en utveckling där våldtäkter har blivit ett systematiskt sätt att föra krig. Konsekvenserna av detta är alltså fruktansvärda för dessa kvinnor och deras barn med tanke på vilken vardag de sedan lämnas i.

Därför handlar det också väldigt mycket om utvecklingssamarbete – att vi kan ha ett utvecklingssamarbete som riktas specifikt till dessa kvinnor för att de ska kunna komma tillbaka genom att kunna försörja sig själva och, trots de hemskheter de har överlevt, kunna leva ett någotsånär värdigt liv.

Där är det en styrka i Sverige, tycker jag, att vi har en hög medvetenhet om de här frågorna och att vi vill framhålla kvinnors och barns ställning. Vi har många kyrkor men också Unicef, Unifem, Kvinna till Kvinna, IKFF – många ideella organisationer som jobbar med de här frågorna utifrån två perspektiv, skulle jag vilja säga: medvetandegörandet och informationsbildandet, men också att de erbjuder direkt stöd. Det är därför som vi kanaliserar en hel del av vårt utvecklingssamarbete genom dessa organisationer.

Räcker då resurserna? Finns det tillräckligt många sjukhus, och ser vi att det behövs fysisk men också mental rehabilitering? Där tror jag att det finns stora brister. Jag kommer nu att resa till ett annat område, Sudan och Darfur, där det har förekommit extremt mycket systematiska våldtäkter, i syfte att göra många fältbesök och att diskutera tillsammans med experter från WHO hur pass stora behoven är för att vi ska kunna bygga ut sjukvårdskapaciteten men också göra detta utifrån de mentala perspektiven.

Jag vet inte om de här pengarna räcker, kan jag svara interpellanten, men jag lovar att jag ska försöka se till att vi har rätt balans i det svenska utvecklingssamarbetet och den budget som riksdagen har beviljat för att vi ska kunna ta vår del av ansvaret för fred, säkerhet och försoning i världen.

Anf. 56 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag tackar Gunilla Carlsson för det svaret. Det är bra att man jobbar vidare med Gender Justice och även Darfur, som ju, som ministern säger, också är ett område där systematiska våldtäkter länge har rapporterats men inte har stävjats. På något sätt är det så som tidigare talare sade: Det här måste lyftas upp väldigt högt på de olika agendorna där man diskuterar kring de här krigs- och konfliktområdena.

Vi vet ju att våldtäkter är ett sätt och terrorism är ett annat. Vi rör inte på det. Den krigsföring som sker i dag sker inte på traditionellt sätt, och därför måste vi också titta på hur vi ska jobba med fredsarbetet framöver.

Jag noterar också att Gunilla Carlsson i dag i tidningen Dagen gör en viktig markering. Den handlar om att man inte blandar ihop försvarsinsatser med biståndsinsatser. Om vi ser till det vi i dag debatterar blir det väldigt tydligt att vi behöver de fredsbevarande insatserna, men vi behöver också insatser och kraftiga resurser till bistånd som till exempel vård och behandling för dem som har varit utsatta för systematiska våldtäkter i olika områden.

Jag vill alltså tacka för det förtydligandet och hoppas att ministern driver den linjen inom regeringen. Jag vill också tacka för det engagemang som ministern har visat för frågan. Jag ser fram emot alla de åtgärder som ministern har aviserat och att få se hur vi kan jobba vidare gemensamt för att de här kvinnorna kanske framöver ska börja se ett slut på de här vidriga övergreppen och känna en trygghet inför framtiden. Ser man en FN-soldat ska det betyda att det nu är trygghet som gäller. Soldaterna ska kunna markera detta, och deras syn på kvinnan ska vara att inga övergrepp eller utnyttjande av kvinnor på något sätt får ske i de länder där konflikterna råder.

Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag vill tacka Désirée Pethrus Engström och även Gunnar Andrén för att vi fick en möjlighet att diskutera vad som redan sker men också känna efter att det nog finns mycket kvar att göra ute i världen för de här frågeställningarna, som ju delvis är nya och som vi också måste leva med, inte minst utifrån mitt perspektiv som ansvarig för internationellt utvecklingssamarbete. Det här är centrala frågeställningar för att man ska kunna få gå från konfliktsituationer till väl fungerande samhällen.

Kvinnornas situation måste stå i centrum, tycker jag, när vi nu bland annat diskuterar den här tragiska frågan. Men det gäller också, som jag sade att jag skulle återkomma till, att kvinnor inte bara är offer. Kan vi också stärka kvinnor och säga att vi står på deras sida kan de bli detta verktyg som gör att utvecklingen tar fart. Det är kvinnor som många gånger tar ansvaret för barnen, för framtiden och för skolgången. Därför hoppas jag att vi genom att visa solidaritet i dessa extremt utsatta situationer också kan bygga vidare i utvecklingssamarbetet. Därför blir rehabilitering av dessa kvinnor så viktig. Därför är frågan om tillgång till god vård central, men centralt är också att vi initialt kan stävja dessa övergrepp, delvis genom självklarheten att FN ska stå för säkerhet och inte för övergrepp. Det har ju tyvärr skett en del. Därför är det så viktigt med utbildning och kunskap om detta i FN-organisationen, men också att vi har tillräckligt mycket soldater som kan stävja övergreppen och hindra våldet.

Därför brukar jag säga att säkerhet och utveckling går hand i hand. Min roll är inte att ge upp medel i biståndsbudgeten för att vi ska ha mer militära insatser, utan det är att se till att vårt utvecklingsbistånd går till att säkerhet och utveckling ska gå hand i hand och samverka. Vi måste se de här sambanden. Vi kan inte bara tro att en militär insats räcker, utan det handlar om så mycket kring detta med till exempel eftervård.

Framför allt: När vi gör en militär insats är det det yttersta beviset på att våra förebyggande åtgärder har misslyckats. Därför är det jättespännande att få ha det här ansvarsområdet, men det innebär också att man träffar de allra mest utsatta människorna. Därför hoppas jag få en fortsatt bra diskussion med riksdagen om dessa frågor, som jag tror har varit för lite synliggjorda, kanske just för att de är så fruktansvärda att vi inte ens vill tänka på dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 25 januari

2006/07:255 Risk för den personliga integriteten

av Max Andersson (mp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:256 Utvecklingsenhet Tropik inom Försvarsmakten

av Allan Widman (fp)

Prot. 2006/07:55
26 januari

2006/07:257 Minskat engagemang mot utanförskap
av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:258 Gränshinder i Norden

av *Hans Wallmark* (m)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:259 Stödet till ny-, om- eller tillbyggnad av icke-statliga kulturlokaler

av *Lars Wegedal* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:260 Anhöriginvandring för redan boende i Sverige

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

den 26 januari

2006/07:261 Exploatering i världsarvsområdet Lapponia

av *Kent Persson* (v)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:262 Utvärdering av sexualbrottslagstiftningen

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:263 Överskottsmålet

av *Anne-Marie Pålsson* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:264 Kvinnors möjlighet till a-kassa

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:265 Den svenska expertskatten

av *Marie Engström* (v)

till finansminister Anders Borg (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 januari.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 januari

2006/07:545 Mångkultur

av *Siv Holma* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:546 Lokal verksamhet för Sveriges Radio AB

av *Ulf Sjösten* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:547 Forskning för framtiden
av *Margareta Cederfelt* (m)
till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:548 Hörapparat på lika villkor
av *Margareta Cederfelt* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:549 Värdig äldreomsorg
av *Margareta Cederfelt* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 26 januari

2006/07:550 Ensamkommande barn
av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:551 Hoten mot yttrandefriheten i Turkiet
av *Mats Johansson* (m)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 30 januari.

13 § Kammaren åtskildes kl. 11.57.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 §
anf. 39 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	1
3 § Ledigheter	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Svar på interpellationerna 2006/07:216 och 220 om konkurrensneutralitet vid upphandling av Gotlandstrafiken	3
Anf. 1 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	3
Anf. 2 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	4
Anf. 3 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	4
Anf. 4 CHRISTER ENGELHARDT (s)	5
Anf. 5 SYLVIA LINDGREN (s)	6
Anf. 6 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	7
Anf. 7 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	8
Anf. 8 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	8
Anf. 9 CHRISTER ENGELHARDT (s)	9
Anf. 10 SYLVIA LINDGREN (s)	10
Anf. 11 ULRICA MESSING (s).....	10
Anf. 12 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	11
Anf. 13 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	12
Anf. 14 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	12
Anf. 15 ULRICA MESSING (s).....	13
Anf. 16 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	13
6 § Svar på interpellation 2006/07:230 om avstånd till brevlådan.....	14
Anf. 17 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	14
Anf. 18 ULRICA MESSING (s).....	15
Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (s).....	16
Anf. 20 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	17
Anf. 21 ULRICA MESSING (s).....	17
Anf. 22 BÖRJE VESTLUND (s).....	19
Anf. 23 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	19
Anf. 24 ULRICA MESSING (s).....	20
Anf. 25 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	20
7 § Svar på interpellationerna 2006/07:166 och 180 om ändringar i gymnasieskolan.....	21
Anf. 26 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	21
Anf. 27 PETER HULTQVIST (s).....	22
Anf. 28 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	23
Anf. 29 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	24
Anf. 30 PETER HULTQVIST (s).....	25
Anf. 31 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	26
Anf. 32 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	27
Anf. 33 PETER HULTQVIST (s).....	28
Anf. 34 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	29

Anf. 35 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	29	Prot. 2006/07:55
8 § Svar på interpellation 2006/07:167 om förändrad läroplan		26 januari
i förskolan	30	
Anf. 36 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	30	
Anf. 37 PETER HULTQVIST (s)	30	
Anf. 38 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	31	
Anf. 39 PETER HULTQVIST (s)	32	
Anf. 40 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	33	
Anf. 41 PETER HULTQVIST (s)	33	
Anf. 42 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	34	
9 § Svar på interpellation 2006/07:175 om skolans läroböcker	34	
Anf. 43 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	34	
Anf. 44 ROSSANA DINAMARCA (v)	35	
Anf. 45 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	36	
Anf. 46 ROSSANA DINAMARCA (v)	37	
Anf. 47 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	38	
Anf. 48 ROSSANA DINAMARCA (v)	39	
Anf. 49 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	39	
10 § Svar på interpellationerna 2006/07:202 och 203 om		
Sveriges arbete för kvinnors situation i väpnade		
konflikter	40	
Anf. 50 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	40	
Anf. 51 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	42	
Anf. 52 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	43	
Anf. 53 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	44	
Anf. 54 GUNNAR ANDRÉN (fp)	45	
Anf. 55 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	46	
Anf. 56 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	47	
Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m)	47	
11 § Anmälan om interpellationer	48	
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	49	
13 § Kammaren åtskildes kl. 11.57	50	

